

Evropska Unija

Komisija za razmatranje ljudskih prava

Kosovo

Godišnji izveštaj

01.01.2012 – 31.12. 2012

Sadržaj

Predgovor.....	3
1. Uvod.....	5
2. Regulatorni okvir rada.....	5
2.1. Udruženi postupak Saveta 2008/124/CFSP koji datira od 04. februara 2008. godine, Misije Vladavine Prava Evropske Unije na Kosovu, EULEX KOSOVO.....	5
2.2. Koncept odgovornosti EULEX-a na Kosovu – Komisija za razmatranje ljudskih prava, Generalni sekretarijat Saveta, Brisel od 29. oktobra 2009. godine	6
2.3. Primenljivi međunarodni instrumenti za ljudska prava.....	6
3. Komisija i Sekretarijat	6
3.1. Uopšteno.....	6
3.2. Sekretarijat– Biografija	11
4. Aktivnosti Komisije.....	13
4.1. Javna informativna kampanja 2012. god.....	13
4.2. Uvodni trening za kadar EULEX-a	13
4.3. Internet stranica	14
4.4. Predmeti.....	14
4.5. Predmetno pitanje u slučajevima	15
5. Praksa rada Komisije	16
5.1. Pravna nadležnost i prihvatljivost	16
a. Vremenska ograničenja	18
b. Status žrtve	19
5.2. Proceduralna pitanja.....	19
a. Predlog da se primene privremene mere od strane EULEX-a.....	20
5.3. Osnovanost	20
a. Nema povrede člana 2. i člana 8.	20
6. Operativna/administrativna/kadrovska pitanja	21
6.1. Informativna kampanja.....	21
6.2. Neprihvatljivost žalbi.....	22
6.3. Kadrovska pitanja.....	22
6.4. Budžet	23
7. Međunarodna tumačenja Komisije za razmatranje ljudskih prava	23
7.1. Prednosti Komisije	24
7.2. Izazovi za Komisiju.....	24
7.3. Zaključci.....	25
8. Budućnost EULEX-a i izazovi koji predstoje vezano za ljudska prava	25
9. Zaključni komentari.....	27
ANEKS 1. Tabela kadra.....	30
ANEKS 2. Raspored informativne kampanje i drugih aktivnosti	31
ANEKS 3. Statistike 2010 - 2012.....	34
ANEKS 4. Odluke KRLJP-a 2010-2012	35
ANEKS 5. Komisija za razmatranje ljudskih prava, Evropske Unije: Jedinostveni mehanizam odgovornosti EULEX-a	38
ANEKS 6. Tabela sa slučajevima.....	45

Predgovor

Ovo je treći godišnji izveštaj Komisije za razmatranje ljudskih prava (Čitaj: Komisija). Komisija, osnovana od strane Evropske Unije 29. oktobra 2009. godine, počela je sa radom juna 2010. godine. Nastavila je sa svojim radom na razmatranju tvrdnji o kršenju ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata u sektorima pravosuđa, policije i carine kao i na daljem razvoju svoje prakse rada na slučajevima.

Tokom 2012. godine Komisija je održala četiri sednice pored sastanka sa CivCom Radnom Grupom u Briselu. Svedoči značajnom povećanju broja slučajeva a primljeno je dvadeset tri novih žalbi. Tokom izveštajnog perioda Komisija je odradila sedamnaest žalbi i konstatovano je da je veliki procenat tih žalbi bio neprihvatljiv.

Komisija je nastavila sa svojom informativnom kampanjom uglavnom se usredsredivši na NVO-e za ljudska prava, predstavnike civilnog društva kao i na crkvene i verske organe kako na Kosovu tako i u Srbiji. Takođe je učestvovala na radio i TV intervjuima i debatama i prisustvovala različitim seminarima i konferencijama vezanim za ljudska prava, kao i na diskusijama tipa okruglog stola.

Komisija je takođe sprovela svoju drugu po redu posetu Srbiji u svojstvu informativne kampanje gde je i održala sastanke na centralnom vladinom nivou, takođe se sastala i sa mnogim NVO-ima u Beogradu i Nišu koji su uključeni u oblasti ljudskih prava u Srbiji.

Uprkos svim naporima da se sprovede informativna kampanja treće godine zaredom, ipak još uvek postoji znatan nedostatak obaveštenosti o postojanju Komisije u široj oblasti misije. Komisija smatra da bi ovaj nedostatak mogao da se reši intenzivnom TV/Radio kampanjom za koju se nada da će otpočeti 2013. godine, zajedno sa pojačanim aktivnostima redovne informativne kampanje koja je u toku.

Kao što je ranije navedeno, u maju 2012. godine Komisija i Sekretarijat su izvestili Komisiju Evropske Unije za Civilne Aspekte Upravljanja kriznim situacijama („CIV-COM“) o svojim aktivnostima od svog poslednjeg sastanka koji se održao sa Radnom Grupom 10. juna 2010. godine.

Komisija je 30. novembra takođe objavila svoj bilten. Iz biltena se čitaoci mogu informisati o aktivnostima Komisije i isti pomaže u podizanju svesti u javnosti o mandatu i radu Komisije. Bilten sadrži informacije o operativnim, administrativnim i pravnim pitanjima i biće objavljivan svaka dva meseca.

Tokom izveštajnog perioda je bilo i izmena u sastavu Komisije počev od ostavke g-dina Antonia Balsama, predsedavajućeg člana Komisije nakon završetka njegovog angažmana. G-đa Magda Mierzewska je nakon toga odabrana za predsedavajućeg člana. G-đa Anna Bednarek, član Komisije je takođe završila svoj angažman i zamenila

Komisija za razmatranje ljudskih prava

ju je tadašnji rezervni član g-đa Verginia Micheva-Ruseva. G-din Guenael Mettraux je zamenio g-dina Balsama kao člana Komisije i g-đica Katja Dominik je postavljena kao zamena g-đe Micheve-Ruseve na mestu rezervnog člana.

Takođe je bilo nekih kadrovskih izmena u sekretarijatu Komisije vezano za pravne službenike, ostavku su podnele g-đica Stephanie Selg i g-đica Leena Leikas. Njih su zamenili g-đica Joanna Marszalik i g-din Florian Razesberger.

Želela bih da iskoristim ovu priliku da se zahvalim svim članovima Komisije, i kadru iz Sekretarijata, bivšem i sadašnjem, na njihovom izvanrednom profesionalnom doprinosu u radu Komisije tokom izveštajnog perioda. Isto tako, želela bih da izrazim svoju iskrenu zahvalnost Šefu Misije EULEX-a i Šefu kancelarije za ljudska prava i pravna pitanja EULEX-a i EULEX-u generalno na njihovoj podršci i saradnji tokom godine.

Magda Mierzewska
Predsedavajući član
Komisije za razmatranje ljudskih prava

1. Uvod

Komisija za razmatranje ljudskih prava, (u tekstu: Komisija) osnovana od strane Evropske Unije 29. oktobra 2009. godine, nastavila je i tokom svoje druge celokumne godine rada da razmatra tvrdnje o navodnim kršenjima ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata tokom 2012. godine. Komisija je pre svega prvi i jedini nezavisni mehanizam odgovornosti za ljudska prava koji se bavi razmatranjem tvrdnji o navodnim kršenjima ljudskih prava od strane Misije Evropske Unije o Zajedničkoj Bezbednosnoj i Odbrambenoj Politici.

Tokom izveštajnog perioda, Komisija je održala četiri sednice i primila dvadeset tri novih žalbi. Komisija je razmotrila preostalih osam slučajeva koji su prebačeni iz 2011. godine. Komisija je našla da su dve od pomenutih žalbi bile prihvatljive, četiri neprihvatljive i dva slučaja prosleđena Šefu Misije radi dobijanja daljih nalaza.

Komisija je takođe razmotrila deset od dvadeset i tri novih slučajeva koje je primila 2012. godine. Od kojih je pet nađeno kao neprihvatljivo a drugih pet je prosleđeno Šefu Misije.

Komisija je nastavila sa svojom informativnom kampanjom uglavnom se usredsredivši na NVO-e za ljudska prava, predstavnike civilnog društva kao i na crkvene i verske organe kako na Kosovu tako i u Srbiji. Takođe je učestvovala na radio i TV intervjuima i prisustvovala različitim seminarima i konferencijama vezanim za ljudska prava, kao i na diskusijama tipa okruglog stola.

Komisija je takođe sprovela svoju drugu po redu posetu Srbiji u svojstvu informativne kampanje gde je i održala sastanke na centralnom vladinom nivou, takođe se sastala i sa mnogim NVO-ima u Beogradu i Nišu koji su uključeni u oblasti ljudskih prava u Srbiji.

Uprkos svim naporima da se sprovede informativna kampanja, ipak još uvek postoji znatan nedostatak obaveštenosti o postojanju Komisije u široj oblasti misije. Komisija smatra da bi ovaj nedostatak mogao da se reši intenzivnom TV/Radio kampanjom za koju se nada da će otpočeti 2013. godine, zajedno sa pojačanim aktivnostima redovne informativne kampanje koja je u toku.

2. Regulatorni okvir rada

2.1. Udruženi postupak Saveta 2008/124/CFSP koji datira od 04. februara 2008. godine, Misije Vladavine Prava Evropske Unije na Kosovu, EULEX KOSOVO

Udruženi postupak Saveta jeste izvor autoriteta i vlasti Misije EULEX-a na Kosovu. Njime se utvrđuje mandat EULEX-a i, između ostalog, navodi se njihova odgovornost prema ljudskim pravima u članu 3. (i):

“osigurati da sve njihove aktivnosti poštuju međunarodne standarde vezano za ljudska prava i rodnu ravnopravnost”.

2.2. Koncept odgovornosti EULEX-a na Kosovu – Komisija za razmatranje ljudskih prava, Generalni sekretarijat Saveta, Brisel od 29. oktobra 2009. godine

Osnivanje jednog efektivnog, transparentnog mehanizma odgovornosti prema ljudskim pravima je smatrano osnovnom potrebom za EULEX na Kosovu kao jedne misije vladavine prava kojoj su dodeljene određene ograničene izvršne funkcije.

Kao jedan spoljni mehanizam odgovornosti služiće kao dopuna za opštu odgovornost EULEX-a na Kosovu kao što je definisano šemom osiguranja odgovornosti trećih lica i internom istražnom jedinicom EULEX-a koje su osnovane na samom početku.

Prema tome, Koncept odgovornosti utvrđuje mandat Komisije da razmatra žalbe bilo koje osobe, osim kadra EULEX-a na Kosovu, koja tvrdi da je žrtva povrede ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata.

Komisija je 10. juna 2010. godine usvojila svoj lični pravilnik o radu, datuma od kada je postala zvanično ovlašćena da prima žalbe.

2.3. Primenljivi međunarodni instrumenti za ljudska prava

Shodno odredbama iz koncepta odgovornosti, Komisija može da uzme u obzir žalbe pod sledećim instrumentima za zaštitu ljudskih prava:

- Univerzalna deklaracija za ljudska prava (1948)
- Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLP, 1950)
- Konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD, 1965)
- Međunarodna Povelja o civilnim i političkim pravima (CCPR, 1966)
- Međunarodna Povelja o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima (CESCR, 1966)
- Konvencija o eliminisanju svih vrsta diskriminacije nad ženama (CEDAW, 1979)
- Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih tretiranja ili kažnjavanja (CAT, 1984)
- Međunarodna konvencija o pravima deteta (CRC, 1989)

U praksi, žalbe koje su do sada podnete uglavnom su zasnovane na članovima Evropske konvencije za ljudska prava (ECHR) i njenom protokolu.

3. Komisija i Sekretarijat

3.1. Uopšteno

Bilo je određenog broja izmena u sastavu kadra Komisije tokom izveštajnog perioda počev od ostavke g-dina Antonia Balsama, na mesto predsedavajućeg člana nakon završetka njegovog angažmana, kada ga je zamenio na mestu predsedavajućeg Komisije jedan član Komi-

sije, g-đa Magda Mierzewska. G-đica Anna Bednarek, član Komisije je takođe završila svoj angažman i zamenila ju je tadašnji rezervni član g-đa Verginia Micheva-Ruseva. G-din Gue-nael Mettraux je postavljen kao zamena g-dina Balsama u svojstvu člana Komisije i g-đica Katja Dominik je postavljena kao zamena za g-đu Michevu-Rusevu kao rezervni član.

Takođe je bilo nekih kadrovskih izmena u sekretarijatu Komisije vezano za pravne službenike, ostavku su podnele g-đica Stephanie Selg i g-đica Leena Leikas nakon završetka svojih angažmana. Njih su zamenili pravni službenici g-đica Joanna Marszalik i g-din Florian Razesberger.

Članovi Komisije – Biografija

Komisija se sastoji od tri člana, uključujući i predsedavajućeg člana i jednog EULEX-ovog rezervnog člana.

Predsedavajući član g-đa Magda Mierzewska, poreklom iz Poljske, 1982. godine položila poljski pravosudni državni ispit. Ona je 1989. godine primljena u Gdanjsku komoru za pravno savetovanje i 2005. godine stekla je svoj LLM u oblasti zakona Evropske Unije sa Lester Univerziteta.

Godine 1993. bila je postavljena za pravniku u Sekretarijatu Evropske Komisije za Ljudska Prava u Strazburu. Od 1998. godine, zaposlena se kao pravnik u Registru Evropskog Suda za ljudska prava u Strazburu, Francuska. Stekla je veliko međunarodno iskustvo u obučavanju raznih materijalnih i proceduralnih pitanja u vezi sa ljudskim pravima.

Brojni akademski radovi gđe Mierzewske obuhvataju sledeće: Evropska konvencija za ljudska prava i osnovne slobode: Deset godina nakon ratifikacije, Informativna služba Saveta Evrope u Varšavi 2004; Za deset godina: Popularnost Konvencije u Poljskoj (koautor), Pregled evropskog zakona o ljudskim pravima, izdanje br. 4, 2004; Za deset godina: Obimna i interesantna Poljska sudska praksa (koautor), Pregled evropskog zakona o ljudskim pravima, izdanje br. 5, 2004; Standardi uspostavljeni sudskom praksom ECHR-a u predmetima koji se odnose na eksproprijaciju i njihovu primenu na nemačke imovinske zahteve, Poljski institut za međunarodna pitanja, 2005; Proces prihvatanja Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u Poljskoj i Slovačkoj u: Prihvatanje Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava, izdanja H. Keller, A. Stone-Sweet, Novine oksfordskog univerziteta, maj 2008

Članovi

G-đa Verginia Micheva-Ruseva

G-đa Verginia Micheva-Ruseva, bugarskog porekla, je diplomirala na Univerzitetu u Sofiji, Bugarska, kao Magistar Prava 1995. godine, a u decembru 1995. godine položila je bugarski državni ispit za sudiju. Takođe je završila nekoliko različitih pravnih kurseva, uključujući i kurs o zakonu za ljudska prava a za koje je i dobila sertifikate.

Tokom njene celokupne petnaestogodišnje profesionalne karijere radila je kao sudija. Ona je otpočela svoju karijeru sudije kao mlađi sudija, nakon toga je osam godina radila kao sudija opštinskog suda, i nakon toga je od strane visokog saveta za pravosuđe imenovana za sudiju okružnog suda.

G-đa Micheva-Ruseva se bavila slučajevima vezanim za građansko pravo i krivično pravo, uključujući kršenja ljudskih prava u slučajevima nezakonitih diskriminacija, diskriminacije na osnovu invaliditeta, seksualnog uznemiravanja, pristupu ličnim informacijama, otkrivanju informacija i pravnim lekovima, oduzimanje imovine, itd. na oba nivoa Sudova Opštinskog i Okružnog.

Pored njenih studija o ljudskim pravima tokom magistrature, ona je završila nekoliko kurseva o EKLJP-u i njenom Protokolu i proučavala sudsku praksu Evropskog Suda za ljudska prava kao mlađi sudija.

Njoj je dodeljeno vanredno odsustvo od strane njenog Nacionalnog Suda u septembru 2008. godine kada je imenovana da radi kao civilni sudija na nivou Okružnog Suda u Misiji EULEX-a na Kosovu.

G-đa Micheva-Ruseva je postavljena za rezervnog člana u Komisiji za razmatranje ljudskih prava EULEX-a od strane Šefa Misije EULEX-a na dan 6. jul 2011. godine.

Dr. Guenaël Mettraux

Dr. Guénaël Mettraux švajcarski državljanin, diplomirao pravo na Univerzitetu Lausanne (Švajcarska), i zvanje magistra prava (LLM) o međunarodnom pravu na Londonskom Univerzitetu (UK) i doktorirao u Londonskoj Školi Ekonomije i Političkih Nauka (UK).

Dr. Mettraux radi kao branilac i konsultant pred međunarodnim krivičnim pravosuđem (ICTY, ICC, STL i ECCC). U protekloj deceniji, zastupao je nekoliko visoko-rangiranih vojnih i civilnih vođa optuženih za međunarodne zločine. Savetovao je vlade i NVO-e o različitim pitanjima koja se odnose na regulatorne režime, krivična suđenja, zakonodavstva i tranziciju pravdu. Dr. Mettraux je trenutno profesor na Univerzitetu u Amsterdamu (Holandija) i gost predavač na Univerzitetu u Fribourgu (Švajcarska).

Intenzivno radi objave u polju međunarodnog krivičnog zakona. Njegovi naučni radovi obuhvataju tri knjige: *Međunarodna krivična dela i ad hok Tribunali* (Izdavaštvo Univerziteta Oxford, 2005), *Perspektive na Nirnberškom suđenju* (Izdavaštvo Univerziteta Oxford, 2008) i *Zakon o komandnoj odgovornosti* (Izdavaštvo Univerziteta Oxford, 2009), koja je nagrađena Lieber-ovom nagradom od Američkog društva za međunarodno pravo. Dr. Mettraux je član Uredivačkog Odbora *Žurnala Međunarodne Krivične Pravde* i Odbora Urednika *Magazina Međunarodnog Krivičnog Zakona*.

Rezervni član

G-đica Katja Dominik

G-đica Katja Dominik, državljanka Nemačke, studirala je pravo i slavistiku na univerzitetu Getingen („Goettingen“), u Nemačkoj a na kom je diplomirala 1996. godine. G-đica Dominik se zaista interesovala za ljudska prava kada je počela da studira prava početkom '90ih. Kao student prava, bila je član asocijacije "Geschichtswerkstatt" (radionica istorije) u Getingenu koja se bavila istraživanjem progona i deportacije jevrejske populacije iz Getingena između 1933 i 1945. godine.

Nakon što je diplomirala na Univerzitetu Getingen 1996. godine, počela je da radi kao istraživač saradnik na Institutu za uobičajene državne zakone i političke nauke u Nemačkoj. U tom svojstvu, asistirala je direktoru Instituta na predavanjima kao i na mnogim naučnim objavama o Javnom Zakonu, Ustavnom Zakonu i Međunarodnom Zakonu. Ona je takođe bila aktivna i učestvovala sa pravnicima i studentima prava koji su se bavili azilima i drugim pitanjima ljudskih prava od 1996. do 1999. godine.

G-đi Dominik je dodeljena post-diplomska školarina i završila je studije o pravnim aspektima državnog raspada Socijalističke Federativne Republike bivše Jugoslavije u Zagrebu, u Hrvatskoj 1998/99. godine. Njena disertacija povodom predmetnog pitanja je objavljena 2001. godine. Ona je takođe redovno radila tokom tog perioda kao kratkoročni nadzornik i supervizor biračkog mesta sa organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju u Evropi u Bosni i Hercegovini.

Od 2000. do 2002. godine radila je kao advokatski pripravnik što je uključilo i periode rada u Višem Regionalnom Sudu, u Duesseldorf-u a takođe i u jednoj advokatskoj kancelariji koja je bila specijalizovana za zakon o azilu. Godine 2002. zaposlena je od strane državnog nemačkog ministarstva za razvoj i ekonomsku saradnju u Bonn-u gde je radila u diviziji za razvoj evropske politike. U tom svojstvu, ona je istraživala i radila tekstove i govore za konferencije za pomoć međunarodnog razvoja u Briselu i Bonn-u gde je takođe povremeno predstavljala nemačku vladu.

U oktobru 2002. godine, g-đica Dominik imenovana je za sudiju u Okružnom Sudu, u Dueseldorf-u gde je i specijalizirala različite vrste krivičnih zakona. Ona je nakon toga postala potpredsednik u Okružnom sudu krivičnih komora za teška krivična dela i privredni kriminal.

G-đica Dominik je imenovana za međunarodnog sudiju u EULEX-u na Kosovu u oktobru 2011. godine, nakon čega je raspoređena u Okružnom Sudu, u Mitrovici gde se bavi predmetima visokog profila za ratne zločine, ubistva, korupciju i trgovinu ljudima. Šef Misije EULEX-a imenovao je g-đu Dominik kao rezervnog člana Komisije za razmatranje ljudskih prava Evropske Unije u januaru 2012. godine

Bivši članovi Komisije koji su radili 2012. godine

G-din Antonio Balsamo, državljanin Italije, diplomirao je pravo na Fakultetu Pravnih Nauka, Univerzitet u Palermu, Italija, decembra 1986. godine. Specijalističku diplomu iz oblasti regionalnog i lokalnog upravnog prava stekao je na Univerzitetu u Palermu 1991. godine.

Od 1995. do 2007. godine radio je kao sudija u Sudu u Palermu i bavio se mnogim važnim procesima, uključujući suđenje Đuliju Andreotiju, koje se odnosilo na međusobnu poveza-

nost između organizovanog kriminala i javnih institucija. G. Balsamo predsedavao je sudom koji je 2002 godine naložio zaplenu sredstava sicilijanske mafije, vrednih nekoliko stotina miliona evra.

Od 2007. do septembra 2011. godine g-din Balsamo je radio u Vrhovnom Kasacionom Sudu Italije. Bio je odgovoran za profesionalnu obuku sudija i tužilaca Vrhovnog Suda Italije.

U septembru 2011. godine g-din Balsamo je imenovan za predsednika prvog odeljka Višeg Suda u Caltanissetta-i, nadležan za suđenja vezana za najozbiljnija krivična dela počinjena u centralnom okrugu Sicilije i ubistva sudija i tužilaca koji su radili u Palermu. Takođe je predsedavao u Sudu odgovornom za oduzimanje imovine pripadnicima mafijaških grupa.

On je član Regionalnog Naučnog Odbora Međunarodnog Instituta za Više Studije Krivične Nauke, član Upravnog Odbora italijanske asocijacije sudija, direktor kritike „*La Magistratura*“ i član naučne komisije za razmatranje „*Archivio Penale*“. Takođe je profesor Krivičnog Zakona na post-diplomskim studijama za specijalizaciju za pravnu profesiju.

G-din Balsamo je sudski ekspert u evropskom zakonu, ljudskim pravima i međunarodnoj pravnoj saradnji za krivična pitanja. On je takođe bio član naučne komisije Italijanskog Visokog Saveta za Pravosuđe i Komisije za Reformu italojanskog Krivičnog Zakonika. Takođe je učestvovao, kao stručni konsultant, u projektima Evropske Unije koji su bili u vezi sa reformom bugarskog krivičnog zakonika kao i sa formiranjem Kancelarije Javnog Tužioca koja se bavi organizovanim kriminalom i korupcijom u BJR Makedoniji i trgovinom ljudima u Turskoj.

Uredio je knjigu „*Giurisprudenza europea e processo penale italiano*“ o sudskoj praksi Evropskog Suda za Ljudska Prava i njihovom uticaju na proceduru krivičnog prava u Italiji. Takođe je objavio knjige o dokazima prikupljenim na osnovu glasina i o merama borbe protiv mafije, kao i nekoliko članaka u specijalizovanim naučnim žurnalima i poglavlja u knjigama o raznim temama povezanim sa zaštitom ljudskih prava na nacionalnom i međunarodnom nivou.

G-đa Anna Bednarek, je diplomirala na Univerzitetu Gdansk, Poljska kao magistar prava (LLM) 1994. godine, i položila je poljski državni ispit za pravosuđe 1997. godine. Ona je završila svoje postdiplomske studije kao civilni sudija na poljskoj akademiji nauka, u Varšavi kao i njene post-diplomske studije na Institutu za nauku država u razvoju na univerzitetu u Varšavi sa disertacijom o afričkoj povelji o ljudskim pravima i pravima naroda 2008/2009. god.

G-đa Bednarek je radila kao viši stručnjak u uredu agenta poljske vlade u evropskoj komisiji i Sudu za ljudska prava, divizija za ljudska prava i nacionalne manjine, Pravno i sporazumno odeljenje poljskog ministarstva za inostrane poslove, Varšava, decembar 2007. god. Ona je takođe bila član delegacije poljske vlade na 54-oj sednici komisije ujedinjenih nacija za ljudska prava 1998. god.

G-đa Bednarek je postavljena za sudiju u regionalnom sudu u Varšavi u junu 1998. god. gde je radila do 2001. god. kada je bila zaposlena kao Konzul u poljskoj ambasadi, Rim, Italija od 2001. do 2007. god.

Ona je radila kao sudija u regionalnom sudu u Varšavi, (Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie) od aprila 2007. god. do januara 2009. god. Nakon toga je bila imenovana za sudiju u EULEX-u u posebnoj komori vrhovnog suda Kosova na pitanja vezana za kosovsku povereničku agenciju gde radi od januara 2009. god.

Godine 2008. ona je učestvovala kao trener na projektu "Trgovina ljudima-trening za Sudije" namenjen borbi protiv trgovine ljudima i ropstva. Ovaj projekat je organizovan od strane La Strada Fondacije, Varšava, Poljska u saradnji sa poljskim ministarstvom unutrašnjih poslova i britanskom ambasadam u Varšavi.

G-đa Bednarek je takođe radila i za Amnesty International kao Menadžer projekta na Projektu u Poljskoj za objavljivanje Priručnika za obrazovanje o ljudskim pravima i kao koordinator grupe za lobiranje.

G-đa Bednarek je imenovana za zamenika člana Komisije za razmatranje ljudskih prava (u tekstu: Komisija) pri EULEX-u od strane Šefa Misije EULEX-a na dan 25. maj 2011. godine a postavljena je za člana komisije od strane šefa misije EULEX-a na dan 12. jul 2011. godine.

3.2. Sekretarijat– Biografija

Sekretarijat Komisije se sastoji od višeg pravnog službenika, dva pravna službenika, jednog administrativnog asistenta/prevodioca i dva Tumača/Previdioca.

G-din John J. Ryan, irski državljanin, Diplomirani Pravnik, (Hons) studije Prava i Evropske Studije na Univerzitetu u Limeriku, Irska, i poseduje post-diplomski stepen Pravobranioca iz Asocijacije Advokatske Komore Irske. Radio je kao Pravobranilac u *Stephen MacKenzi i Co. Solicitors*, Dublin, Irska. Služio je u mirovnim misijama Ujedinjenih Nacija u Libanu, Siriji, Izraelu, Kambodži, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Istočnom Timoru, Nepal, Kosovu i Evropskoj Komisiji u Kini. Pre stupanja na trenutnu dužnost bio je zaposlen u UNMIK-u, između ostalog, kao administrator Opštine Zvečan, Mitrovački Region, Šef Divizije za Međunarodnu Pravosudnu Podršku, Odeljenje za Pravosuđe, Zamenik Pravnog Savetnika, KSIGS, i Izvršni Službenik, Savetodavna Komisija za Ljudska Prava. Od aprila 2010. godine, imenovan je za Višeg Pravnog Službenika i Šefa Sekretarijata Komisije za razmatranje ljudskih prava EU-a. Njegov članak, Savetodavna komisija za ljudska prava, Misije Ujedinjenih Nacija na Kosovu je objavljen u Članku Irskih Odbrambenih Snaga, 2010. godine.

G-đica Joanna Marszałik, državljanica Poljske, diplomirala Pravo sa zvanjem Master Pravnika na Jagiellonian Univerzitetu u Krakovu, Poljska. Pet godina je radila kao advokat u Evropskom Sudu za Ljudska Prava u Strazburu, Francuska. Nakon toga je bila Menadžer projekta Saveta Evrope na projektu izgradnje institucije "Podrška Instituciji zaštitnika građana na Kosovu" i vođa tima projekta Saveta Evrope i Evropske Unije "Transparentnost i Efikasnost pravosudnog sistema u Ukrajini", koji je podržao reformu ukrajinskog pravosudnog sistema. Pridružila se misiji OEBS-a na Kosovu u decembru 2010. godine gde je radila kao Viši Službenik za Ljudska Prava, i nadgledala je Regionalni centar u Prištini. Postavljena je za pravnog službenika u sekretarijatu komisije aprila 2012. godine.

G-din Florian Razesberger, državljanin Austrije, studirao pravo na Bečkom Univerzitetu, Kopenhagen i Inzbruk (magistar prava 2001, Doktor prava 2005). Na početku je raio kao

advokatski pripravnik u Regionalnom Sudu u Inzbruku, a kasnije je imenovan za Asistenta Pravnog službenika unutar Predsedništva i Komora Međunarodnog Krivičnog Suda u Hagu. Nakon toga je imenovan za pravnog savetnika u Britanskoj NVO za pravnu pomoć, *Africa Middle East Refugee Assistance* u Kairu, Egipat. Zatim je imenovan za Pravnog službenika u sektoru za pravosudnu reformu i ljudska prava u misiji OEBS-a u Skoplju i Sarajevu (gde je radio 5 godina). Kasnije je imenovan za Službenika za ljudska prava i vođu tima u Misiji Asistencije Ujedinjenih Nacija u Avganistanu. Pre nego što se pridružio sekretarijatu KRLJP-a, radio je kao Ekspert za Ljudska Prava unutar EULEX-a.

G-đa Špresa Gosalci, državljanka Kosova albanskog porekla, studije završila na Univerzitetu AAB, Priština, engleski jezik i književnost. Radila je kao Tumač/prevodilac (albanski/srpski/engleski jezik) u KFOR-u od jula 1999. do juna 2000. godine, i kao administrativni asistent/prevodilac kod Komesara UNMIK Policije u Uredu za Štampu i Javno informisanje od juna 2000. do marta 2009. godine. Ona je administrativni asistent/prevodilac u Sekretarijatu Komisije od jula 2010. god.

G-đa Katica Kovačević, državljanka Kosova srpskog porekla, prethodno je bila zaposlena kao administrativni asistent/prevodilac (srpski/engleski jezik) u Kancelariji Generalnog Revizora od maja 2003. god. do decembra 2008. godine, i kao Prevodilac u kosovskoj Agenciji za Privatizaciju od januara 2009. god. do novembra 2010. god. Ona je otpočela sa radom kao Tumač/Prevodilac u Sekretarijatu Komisije u decembru 2010. god.

G-din Kuštrim Đafari, državljanin Kosova albanskog porekla, diplomirao je na Prištinskom Univerzitetu, Kosovo, Engleski jezik i književnost. Ranije je radio kao Tumač/Prevodilac (albanski/engleski jezik) u kosovskoj energetske korporaciji od februara 2004. do januara 2009. god. a nakon toga kao asistent prevodilac u Komponenti za policiju EULEX-a. On je Tumač/Prevodilac u Sekretarijatu Komisije od septembra 2010. god

Bivši kadar sekretarijata koji je radio tokom 2012. godine

G-đica Leena Leikas, finska državljanka, Magistrirala Pravo na Univerzitetu u Turku, Finska, a kasnije kvalifikovana za Sudiju. Nakon dve i po godine rada u Odeljenju za izradu zakona, Ministarstva Pravde, ona je zaposlena od strane Jedinice za Ljudska Prava, Sudove i Konvencije u Pravnom Odeljenju, Ministarstva za Spoljna Pitanja, gde se specijalizovala za pitanja vezana za međunarodna ljudska prava. Od novembra 2007. do aprila 2010. god. radila je kao pravnik za obradu predmeta u Evropskom Sudu za Ljudska Prava u Strazburu, Francuska. Bila je imenovana za pravnog službenika u Sekretarijatu Komisije od maja 2010. god.

G-đica Stephanie Selg, državljanka Švajcarske, magistrirala pravo na univerzitetu u Bazelu i Ženevi, u Švajcarskoj. Tokom studija, specijalizirala je međunarodno humanitarno pravo i zakon za ljudska prava, dobivši diplomu za transnacionalno pravo na Univerzitetu u Ženevi. Nakon pripravnčkog rada u Ustavnom sudu i administrativnom višem sudu u okrugu Bazela i Apelacionom sudu u Bazelu, u Švajcarskoj, bila je zaposlena od strane švajcarske Vlade, kao pravni savetnik i viši pravni savetnik u Privremenom međunarodnom prisustvu u Hebronu (TIPH), Zapadna obala, Izrael. Ona je bila član švajcarskog tima nacionalnih eksperata za izgradnju mira među građanima od 2009. godine. Od oktobra 2010. godine do aprila 2011. godine bila je zaposlena kao pravni konsultant i istražiteljski službenik u oblasti međunarod-

nog prava sa švajcarskim forumom za ljudska prava, u Bernu, Švajcarska. Ona je imenovana za pravnog službenika u sekretarijatu komisije za razmatranje ljudskih prava u junu 2011. godine.

[Vidi Aneks br. 1. Tabela Kadra](#)

4. Aktivnosti Komisije

4.1. Javna informativna kampanja 2012. god.

Komisija i sekretarijat su nastavili sa sprovođenjem informativne kampanje i 2012. godine. Težište ove kampanje je uglavnom bilo usredsređeno na NVO-e, predstavnike civilnog društva kao i na crkvene i druge verske organe. Komisija je takođe bila uključena i na radio i TV intervjuima a Sekretarijat je prisustvovao različitim konferencijama, seminarima i debatama vezanim za ljudska prava. Vredno je spomenuti da je Komisija obavila svoju drugu posetu Srbiji u smislu informativne kampanje.

Sadržaj sastanaka vezanih za informativnu kampanju se sastoji od kratke prezentacije o mandatu, procedurama, funkcijama i radu Komisije kao i kratak opis primenljivog zakona pod kojim Komisija radi. Takođe postoji deo za pitanja i odgovore kao i za diskusiju i debatu kad god je to prikladno. Informativni materijal Komisije kao što su brošure i poster i na engleskom, albanskom i srpskom jeziku su predstavljani i distribuirani.

Tokom svoje posete Srbiji u svojstvu informativne kampanje u novembru, Komisija se sastala sa predstavnicima Kancelarije za Kosovo i Metohiju, Vlade Republike Srbije, Ministarstva Pravde, Vlade Republike Srbije kao i sa zvaničnicima Danskog Saveta za Izbeglice i NVO-ima koje sa njima saraduju u Beogradu. Takođe su se sastali i sa Predsednikom asocijacije srpskih veterana i Komisijom za ljudska prava (CHRIS), u Nišu, Srbija.

Pored toga su Komisija i Sekretarijat, na zahtev, sastali se i ukratko predstavili studentima koji su na Master Studijama i Doktoratu, pitanje rasprostranjenosti ljudskih prava, međunarodnih poslova i disciplinu demokratizacije.

[Vidi Aneks br. 2 Informativna kampanja i druge aktivnosti](#)

4.2. Uvodni trening za kadar EULEX-a

Sekretarijat je nastavio sa svojim učešćem na programu uvodnog treninga u EULEX-u za novo-pristigle članove kadra EULEX-a. Sadržaj se sastoji od *power-point* prezentacije o Komisiji sa odvojenim vremenom za pitanja i odgovore. Ovo je veoma koristan oblik da se novi članovi kadra obaveste o mandatu Komisije i da se iznese profil Komisije između EULEX-ovih članova kadra u oblasti misije. Ovo se smatra kao veoma važnim zato što pruža Komisiji priliku da ukratko predstavi članovima kadra EULEX-a u izvršnoj diviziji odgovornost i posledice za kršenja ljudskih prava tokom sprovođenja svojih izvršnih funkcija. Međutim, Sekretarijat nije bio u mogućnosti da učestvuje na ovom programu treninga od kad je EULEX sproveo izmene u obliku još od sredine 2012. godine, nakon re-konfiguracije misije. Koliko

smo upućeni ta odredba će biti urađena u budućnosti od strane EULEX-a tako da će Komisija/Sekretarijat moći ponovo da otpočnu svoje učešće na programu uvodnog treninga.

4.3. Internet stranica

Sekretarijat je odgovoran za ažuriranje i održavanje internet stranice Komisije koja je sledeća: www.hrrp.eu. Stranica sadrži korisne informacije o mandatu, funkcijama, aktivnostima i radu Komisije kao i izjave za štampu i trenutni status slučajeva koji su na čekanju i koji su završeni, uključujući i sve odluke donete od strane Komisije. Takođe sadrži informacije o primenljivom zakonu za ljudska prava kao i aplikacione formulare i uputstva za popunjavanje istih na engleskom, albanskom i srpskom jeziku. Sekretarijat se konstantno trudi da dalje razvije i poboljša svoju internet stranicu.

4.4. Predmeti

Komisija je prenela iz 2011. godine osam slučajeva koji su bili na čekanju. Usvojila je odluke za šest od pomenutih slučajeva, dve žalbe su nađene kao prihvatljive, četiri neprihvatljive i dva slučaja su prosleđena Šefu Misije. Komisija je primila dvadeset tri nove žalbe tokom izveštajnog perioda i ispitala je deset. Pet od pomenutih žalbi je nađeno kao neprihvatljivo a drugih pet je prosleđeno, u skladu sa pravilom 30. iz Pravilnika o radu Komisije, Šefu Misije od koga je traženo da dostavi zapažanja o činjenicama i pravnim pitanjima koja su uključena u slučajevima.

[Vidi Aneks br. 3 Statistike](#)

Ponavljane žalbe i ekspanzija pravnih lekova

Primetan novi trend u prirodi žalbi koje su podnete je bio pozivanje na međunarodne instrumente za ljudska prava pored EKLJP u slučajevima koje je Komisija primila tokom izveštajnog perioda.

Po šablonu se uključuju korišćenja kombinacija članova iz različitih instrumenata pored EKLJP-a i/ili njenog Protokola:

EKLJP i/ili njeni Protokoli

U većini žalbi se navodi kršenje EKLJP-a i/ili njenog Protokola. Odredbe EKLJP-a na koje su se podnosioci žalbi pozivali su sledeće:

- Član 2. pravo na život;
- Član 3. zabrana mučenja;
- Član 5. pravo na slobodu i bezbednost;
- Član 6. pravo na pravično suđenje/saslušanje u razumnom vremenskom okviru;
- Član 8. pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, dom i prepiske;
- Član 9. pravo na slobodu mišljenja, savesti i veroispovesti;
- Član 10. pravo na slobodu izražavanja;
- Član 11. pravo na slobodu okupljanja i udruživanja;
- Član 13. pravo na efektivan pravni lek;
- Član 1. Protokol br. 1. EKLJP-a o pravu na mirno uživanje u svojoj imovini.

Konvencija o pravima deteta

Takođe su se po prvi put pozivali u žalbama na članove 6, 24, 28, 29, 31 i 37 Konvencije o pravima deteta.

Međunarodna Povelja o civilnim i političkim pravima

Takođe je po prvi put bilo poziva na član 9, paragrafa 2. i 4. Međunarodne Povelje o civilnim i političkim pravima u vezi sa hapšenjem i zadržavanjem u pritvor.

Univerzalna deklaracija za ljudska prava

Takođe su se po prvi put pozivali na članove 10. i 11. u vezi sa pravom na pravično i javno saslušanje kao i pravo na pretpostavku nevinosti, odnosno, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima.

Konvencija protiv mučenja i drugih oblika okrutnih, nehumanih ili ponižavajućih tretiranja ili kažnjavanja

Takođe se pozivalo na član 6. Paragraf 1. i 2. Konvencije protiv mučenja i drugih oblika okrutnih, nehumanih ili ponižavajućih tretiranja ili kažnjavanja u vezi sa obavezama države u pogledu na zadržavanje u pritvor i sprovođenje preliminarnih istraga.

4.5. Predmetno pitanje u slučajevima

Najčešće vrste navoda o povredama ljudskih prava koji su podneti Komisiji su sledeći:

- Tvrdnje o kršenju prava na život (član 2. EKLJP): Slučajevi *W. protiv EULEX-a*, br. 2011-07 zajedno sa pravom na zabranu mučenja, član 3. i pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, član 8. odnosno; *F. protiv EULEX-a*, br. 2011-27 zajedno sa pravom na zabranu mučenja, član 3. i pravo na slobodu i bezbednost, član 5. i pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, član 8, odnosno; *Y. protiv EULEX-a*, br. 2011-28 zajedno sa pravom na zabranu mučenja, član 3. i pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, član 8, pravo na slobodu mišljenja, savesti i veroispovesti, član 9, pravo na slobodu izražavanja, član 10. i pravo na slobodu okupljanja i udruživanja, član 11, odnosno; *A. protiv EULEX-a*, br. 2012-09, isto važi kao gore navedeno; *B. protiv EULEX-a*, br. 2012-10, isto važi kao gore navedeno; *C. protiv EULEX-a*, br. 2012-11, isto važi kao gore navedeno; *D. protiv EULEX-a*, br. 2012-12, isto važi kao gore navedeno.
- Tvrdnje o kršenju prava na slobodu i bezbednost, član 5, paragraf 1c, 2,3 i 4 EKLJP-a, Slučaj *Z. protiv EULEX-a*, br. 2012-6 u vezi sa pravom na pravično suđenje, član 6, paragraf 1, 2, i 3a, kao i član 9, paragraf 2 do 4 međunarodne konvencije o civilnim i političkim pravima zajedno sa članom 6. paragraf 1. i 2. Konvencije Ujedinjenih Nacija protiv mučenja i drugih oblika okrutnih, nehumanih ili ponižavajućih tretiranja.

- Tvrdnje o kršenju prava na pravično suđenje (član 6. EKLJP): Slučaj *Ventor Maznikolli protiv EULEX-a*, br. 2011-21; *Qamil Hamiti protiv EULEX-a*; *Fatmir Pajaziti protiv EULEX-a*, 2012-05;
- Tvrdnje o kršenju prava na pravično suđenje (član 6. EKLJP) zajedno sa kršenjem prava na mirno uživanje u svojoj imovini, Član 1. Protokol br. 1. EKLJP-a: Slučajevi *Sefer Sharku protiv EULEX-a*, 2011-19; *Shaip Gashi protiv EULEX-a*, 2011-25; *Rexhep i Avdush Dobruna protiv EULEX-a*, 2012-03; *Izet Maxhera protiv EULEX-a*, 2012-04;
- Tvrdnje o kršenju prava na pravično suđenje (član 6. EKLJP) zajedno sa kršenjem prava na efektivan pravni lek, Član 13. EKLJP, *Slučaj X. protiv EULEX-a*, 2011-20;
- Tvrdnje o kršenju prava na pravično suđenje (član 6. EKLJP) zajedno sa kršenjem prava na mirno uživanje u svojoj imovini, član 1. Protokola br. 1. EKLJP-a zajedno sa pravom da individua bude zaštićena zakonom, Član 7. Univerzalne deklaracije za ljudska prava, slučaj *Gani Zeka protiv EULEX-a*, 2012-01.

5. Praksa rada Komisije

Komisija je dalje razvila svoju praksu rada u pogledu razmatranja žalbi o navodnim kršenjima ljudskih prava. Komisija se uglavnom usredsredila tokom ispitivanja slučajeva na pitanja pravne nadležnosti i prihvatljivosti iste. Pored toga, Komisija je ispitala brojna proceduralna pitanja a takođe u određenim prilikama diskutovala o osnovanosti žalbi, svejedno, tokom 2012. godine nije našla povrede ljudskih prava.

Detaljna tabela sa praksom rada Komisije je razrađena od strane sekretarijata u kasnijem delu 2012. godine, gde su detaljno navedene sve odluke koje su do tada donete od strane Komisije (vidi aneks 6). Ta tabela se redovno ažurira a takođe je i dostupna na internet stranici Komisije.

5.1. Pravna nadležnost i prihvatljivost

Najveći deo rada Komisije se odnosi na pitanja pravne nadležnosti i prihvatljivosti. Komisija je često bila u situaciji da donese određene konstatacije vezano za ograničenja u svojim nadležnostima pored generalnih pitanja kao što je skup ovlašćenja za razmatranja od strane Komisije i koncept odgovornosti:

a. Postupci pred kosovskim sudovima

U nekoliko prilika, podnosioci žalbi su podnosili argumente da su njihova prava na pravično saslušanje bila povređena. Ti postupci su se odnosili ili na suđenja pred kosovskim sudovima bez umešanosti sudije EULEX-a, (uporediti *Hamiti protiv EULEX-a*, 2012-01, 5. jun 2012. god. u par. 17). Takođe uporedite sa slučajevima u kojima su sudije EULEX-a angažovane od strane predsednika slupštine sudija EULEX-a u skladu sa modalitetima utvrđenim zakonom o

pravnoj nadležnosti, odabiru slučajeva i dodeli slučajeva sudijama i tužiocima EULEX-a na Kosovu i od strane EULEX-a na Kosovu.

Jasno je da slučajevi u čijim komisijama sudije EULEX-a nisu bile prisutne spadaju van nadležnosti Komisije. Komisija je ponovila svoj prethodni pristup u takvim slučajevima i utvrdila da: "Prema pravilu 25. paragraf 1. na osnovu koncepta odgovornosti u OPLAN-u EULEX-a na Kosovu, Komisija ne može da razmatra sudske postupke koji se vode pred kosovskim sudovima".

Komisija nema nadležnost bilo nad administrativnim ili sudskim aspektima rada kosovskih sudova. Ti elementi su u jedinoj nadležnosti samih kosovskih sudova. Pored toga, Komisija je već ustanovila da "činjenica da sudije EULEX-a sede na klupi bilo kog datog suda ne oduzima tom sudu činjenicu da upravo on čini deo kosovskog pravosuđa".

Takav pristup je praćen u slučaju *Pajaziti protiv EULEX-a*, 2012-05, 4. oktobar 2012. god. u par.9-10; *Dobruna protiv EULEX-a*, 2012-03, 4. oktobar 2012. god. u par. 12; *Zeka protiv EULEX-a*, 2012-02, 4. oktobar 2012. god. u par. 21; *Rexhepi protiv EULEX-a*, 2011-23, 20. mart 2012. god. u par. 36, i *Maznikolli protiv EULEX-a*, 2011-21, 20. mart 2012. god. u par. 15.

b. Postupci EULEX-a

Komisija je 2012. godine ponovila svoj već dobro ustanovljen stav u pogledu na svoje nadležnosti da razmatra postupke ili propuste tužilaca EULEX-a. U slučaju *Y protiv EULEX-a*, (2011-28, 15. novembar 2012. god.) bivši član kadra EULEX-a tvrdio je da je njegova lična bezbednost kao i bezbednost njegove porodice bila ugrožena postupcima tužioca iz EULEX-a koji se, prema rečima podnosioca žalbe, nije adekvatno pozabavio njegovim zabrinutostima za bezbednost kao potencijalnog svedoka u krivičnom slučaju.

Komisija je konstatovala da "u skladu sa pravilom 25, paragraf 1, iz pravilnika o radu, Komisija može da ispita žalbe vezane za kršenje ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata. Komisija je već ustanovila da su postupci tužioca iz EULEX-a ili policije EULEX-a deo izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu, prema tome spadaju unutar sfere mandata Komisije (npr. vidi, *Latif Fanaj protiv EULEX-a*, br. 2010-06, odluka datira od 14. septembra 2011. god.)." Komisija je usvojila isti pristup u slučaju *W protiv EULEX-a*, 2011-07, 5. oktobar 2012. god. u par. 21.

Sa druge strane, u imovinskim slučajevima u kojima podnosilac žalbe traži od Komisije da utvrdi kršenje od strane EULEX-a pošto isti nije sproveo nikakve privremene mere a sve to u nameri da osigura mirno sprovođenje njihovih prava na imovinu, Komisija je konstatovala da "mandat EULEX-a ne ovlašćuje istog da preduzme takve mere, koje [su] unutar same nadležnosti kosovskih sudova. Prema tome problem koji je iznet od strane podnosioca žalbe ne spada unutar sfere izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu (*Sharku protiv EULEX-a*, 2011-19, 20. mart 2012. god. u paragrafima 19-20)."

c. Mandat EULEX-a

Zdravstvena nega, zagađenost, stambena pitanja, zaštita okoline

U slučaju *X. i 115 drugih podnosioca žalbe*, 2011-20, od 5. oktobra 2012. god. Komisija se bavila zdravstvenim i životnim uslovima interno raseljenih lica na Kosovu. Tokom sukoba 1999. godine, mnoge porodice romskog porekla iz Romske Mahale (takođe poznatije kao *Fabrika* ili *Mitrovica Mahala*) i drugih delova Kosova doselilo se na severnom delu Kosova usled među-etničkog nasilja i rušenja njihovih kuća. Prema tome, nekih 600 interno raseljenih kosovskih roma, aškalija i egipćana je smešteno u kampove za interno raseljena lica (IRL). Iako je ogromna većina IRL-a premeštena do sada, određen broj još uvek boravi u oblasti koja je zagađena olovom.

Životni uslovi u kampovima za IRL su bili tada a i sada daleko ispod svih standarda. Pored toga, konstatovano je još sa početka 2000. godine od strane UNMIK-a, KFOR-a i Svetske Zdravstvene Organizacije (SZO) da je usled ranijih rudničkih aktivnosti ta oblast ozbiljno zagađena, posebno se ističe kontaminacija olovom. Prema medicinskim izveštajima, većina stanovnika kampova je imala daleko veću koncentraciju olova u krvi od dozvoljene.

Podnosioci žalbe su naveli da je EULEX, kao "vladajući autoritet i odgovorni administrator kampova IRL-a od 2008. godine", znao za opasnosti u njihovom životnom okruženju ali nije preduzeo nikakve mere da preseli rome iz tih kampova ili da im obezbedi lečenje.

U vezi sa tim, Komisija je utvrdila da EULEX nikada nije imao zaduženja vezano za kampove IRL-a na Kosovu. U stvari, UNMIK je predao odgovornost za preostale kampove koji su bili pod njihovom nadležnošću kosovskim vlastima još 2008. godine.

Komisija je ponovila stavku da je "EULEX u suštini misija zadužena za vladavinu prava". Generalni izvršni mandat EULEX-a se ne odnosi na aktivnosti administrativne prirode u pogledu na stambena pitanja, odredbu za zdravstvenu zaštitu, borbu protiv zagađenja, zaštitu okoline ili pitanja društvene politike. Prema tome, upravljanje ili odgovornost za upravljanje kampovima IRL-a nije, a nikada nije ni bila u nadležnosti ili odgovornosti EULEX-a.

Dakle, pitanja izneta u žalbi od strane podnosioca žalbe u vezi sa trenutnim opštim životnim uslovima koji preovladavaju u kampovima, zagađenost okoline, navodno narušavanje zdravlja podnosioca žalbe, nedovoljna zdravstvena nega i neuspeh da se presele stanovnici kampa ne spada unutar sfere izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu."

Uprkos tome, bez prejudiciranja osnovanosti žalbe, Komisija je proglasila žalbu prihvatljivom u pogledu pitanja pristupa pravosuđu u skladu sa članom 6. EKLP-a i doneće svoju odluku o suštini 2013. godine.¹

a. Vremenska ograničenja

Komisija je odredila 10. jun 2010. godine kao datum od kada je postala ovlašćena da prima žalbe pošto je i pravilnik o radu usvojen istog datuma. Komisija je prema tome konstatovala

---

¹ Različita pitanja nastala pod istim okolnostima su već ispitivana od strane UNMIK-ove Savetodavne Komisije za Ljudska Prava; prema tome uporedite sa *N.M. i ostali*, Slučaj br. 26/08. na www.unmikonline.org/hrap/Eng/.

da žalbe ponekad nisu podnošene unutar vremenskog roka koji je određen pravilom 25. (3) iz pravilnika o radu koje glasi:

“Žalbe moraju biti podnete Komisiji u roku od tri meseca od dana kada je Komisija zvanično mogla da prima žalbe ili u roku od šest meseci od navodnog kršenja prava, koje god od ova dva više odgovara podnosiocu žalbe” (od izmene).

U slučaju *Y. protiv EULEX-a*, 2011-28, (15. novembar 2012. god. u paragrafu 25-33), Komisija je uradila jednu napomenu na pristup Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), u kojoj se navodi: “što se tiče datuma *ad quem*, ESLJP je često nalazio da šestomesečni rok unutar kog se treba podneti žalba kod datog Suda počinje da se računa od dana odmah nakon što je konačna odluka u datom slučaju predstavljena javnosti, ili dana kada je žalilac ili njegov/njen predstavnik obavešten o istoj. Štaviše, u situacijama kada pravni lek nije bio dostupan, vremenski rok se računao kao tekući od dana kada se događaj na koji se žalba odnosi desio ili datum od kada je žalilac direktno pogođen ili postao svestan takvog dela ili je postao svestan negativnog uticaja tog dela. Što se tiče trajanja roka od šest meseci, stalna praksa ESLJP-a je bila da rok ističe nakon šest kalendarskih meseci, bez obzira na stvarno trajanje kalendarskih meseci (vidi, Dennis i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva (odl.), br. 76573/01, 2. jul 2002. god. i Otto protiv Nemačke (odl.), br. 21425/06, 10. novembar 2009. god.)”

Komisija je smatrala prikladnim da usvoji, za svoje potrebe, pristup razvijen od strane ESLJP-a u pogledu na početnu tačku, izračunavanje i istek šestomesečnog vremenskog roka za podnošenje žalbi. To vremensko ograničenje je upućeno od strane Komisije tokom izveštajnog perioda u slučaju *Rexhepi protiv EULEX-a*, 2011-23, 20. mart 2012. god. u paragrafima 39-42.

b. Status žrtve

Komisija je iznela pitanje statusa žrtve u poređenju sa činjenicom da je krivični postupak protiv podnosioca žalbe obustavljen; kada vlasti nađu da podnosilac žalbe nema slučaj kako bi odgovorio na osnovu dostupnih dokaza, *Rexhepi protiv EULEX-a* 2011-23, 20. mart 2012. god. u paragrafima 43-47. Komisija je navela da “u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava, osoba ne može da tvrdi da je žrtva kršenja prava na pravično suđenje u skladu sa članom 6. EKLJP-a koje je navodno nastalo tokom trajanja postupka u kom je osoba konačno oslobođena ili koje je obustavljeno (vidi, ESLJP, Osmanov i Husseinov protiv Bugarske (odl.), br. 54178/00 i 59901/00, od 4. septembra 2003. god.; Witkowski protiv Poljske (odl.), br. 53804/00, od 3. februara 2003. god.; Oleksy protiv Poljske (odl.); br. 64284/01, od 28. novembra 2006. god.).

Zbog toga “bilo koji proceduralni nedostaci koji su možda nastali tokom istrage moraju se smatrati ispravljenim samim obustavljanjem postupka i ljava sa imena podnosioca žalbe skintom.”

5.2. Proceduralna pitanja

Kao što je predstavljeno u tabeli o pravnoj nadležnosti (vidi aneks 6.) Komisija je izjasnila svoj stav o određenom broju proceduralnih pitanja.

a. Predlog da se primene privremene mere od strane EULEX-a

Komisija je po prvi put predložila Šefu Misije da primeni privremene mere u skladu sa odredbama pravila 22. iz svog pravilnika o radu. U slučaju *W protiv EULEX-a*, 2011-07, od 5. oktobra 2012. godine, podnosilac žalbe je izjavio da je EULEX prekršio njegova prava zagarantovana EKLJP-om tako što su poslali njegovu izjavu, protiv njegove volje, vlastima u Srbiji. On je izjavio da se oseća ugroženim pošto je njegovo ime obelodanjeno srpskim vlastima u koje on nije imao poverenja.

Bez ikakvih unapred donetih zaključaka o osnovanosti slučaja, Komisija je proglasila slučaj prihvatljivim. Komisija je takođe predložila ŠM-u da tužioci iz EULEX-a koji su radili na slučaju budu pozvani da zatraže od svojih kolega u Srbiji da vrate kopije bilo kakvih dokumenata koji su njima dostavljeni a koji su sadržali ime podnosioca žalbe ili se odnose na njega. Ovaj predlog je bio namenjen da obuhvati dve izjave koje je podnosilac žalbe dao EULEX-u.

Pored toga, Komisija je predložila da tužioci EULEX-a koji su radili na ovom slučaju budu pozvani da zatraže od svojih kolega u Srbiji:

- i. Da unište bilo koju kopiju napravljenu od gore pomenutih dokumenata i da izmene ime i sve informacije u drugim dokumentima koji bi mogli identifikovati podnosioca žalbe; i
- ii. Da obaveste tužioce iz EULEX-a da je ovo učinjeno, i
- iii. Da ne otkriju nijednom od osumnjičenih ili optuženih nikakvu informaciju koju je podnosilac žalbe dao EULEX-u.

Tokom 2013. godine Komisija će predstaviti svoju odluku u vezi sa osnovanošću ovog slučaja.

5.3. Osnovanost

a. Nema povrede člana 2. i člana 8.

U slučaju *Y. protiv EULEX-a*, podnosilac žalbe je tvrdio da je EULEX postupcima i propustima prekršio član 2. EKLJP-a koja štiti pravo na život kao i član 8, pravo na privatan i porodični život. U ovom slučaju, bivši član kadra EULEX-a naveo je da je njegova lična bezbednost kao i bezbednost njegove porodice ugrožena postupkom jednog tužioca iz EULEX-a koji nije prikladno postupio prema njegovim zabrinutostima za bezbednost kao potencijalnog svedoka u slučaju. Jedan od najvećih razloga zašto se podnosilac žalbe zabrinuo jeste to što je navodno njegov identitet bio otkriven u jednom članku međunarodnih novina o takozvanom slučaju "*Medicus*" koji se odnosio na trgovinu organima na Kosovu.

Komisija je ponovila činjenicu da "prva rečenica člana 2. EKLJP-a nalaže vlastima ne samo da se uzdrže od namernog i nezakonitog oduzimanja nečijeg života, već takođe i da preduzmu prikladne mere da zaštite živote onih koji su unutar njihove pravne nadležnosti (vidi između ostalih ovlašćenja, *L.C.B. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 9. juna 1998. godine, par. 36, Izveštaji presuda i odluka 1998-III).

Po istom principu, suštinski cilj člana 8. EKLJP-a jeste da zaštiti pojedinca od samovoljnog mešanja javnih vlasti. Bilo koje takvo mešanje pod članom 8.1 mora biti opravdano osim izuzetaka navedenih u članu 8.2, između ostalog, kao što je “u skladu sa zakonom” i “neophodno u demokratskom društvu”. Prema ustanovljenoj praksi rada ESLJP-a, pojam neophodnosti podrazumeva mešanje koje odgovara akutnoj društvenoj potrebi i, naročito, da je srazmerno jednom od opravdanih ciljeva kojima teži vlast (vidi, između bilo kojih drugih ovlašćenja, *Olsson protiv Švedske* (br. 1), 24. mart 1988. godine, § 67, serije A br. 130). Pored toga mogu postojati pozitivne obaveze bitne za efektivno “poštovanje” privatnog života. Te obaveze mogu da uključe usvajanje mera koje su namenjene da osiguraju poštovanje privatnog i porodičnog života čak i u oblasti odnosa između pojedinaca, uključujući sprovođenje određenih mera, kada je to priklado (vidi, između ostalih ovlašćenja, *X i Y protiv Holandije*, 26. mart 1985. god. § 23, Serije A br. 91).”

Komisija je nastavila sa navodima da “u trenutnom slučaju, što se tiče tvrdnje koju podnosioc žalbe iznosi o navodnom otkrivanju informacija koje su navedene u članku a koje su ishod postupka ili propusta od strane tužilaca EULEX-a, Komisija smatra da joj nisu nikakvi dokazi bili podneti kako bi pokazali da su bilo koje informacije koje su dostavljene od strane podnosioca žalbe tužiocima EULEX-a date bilo kom trećem licu i pritom da su povređena prava žalioaca. Niti je bilo prikazano da je bilo curenja poverljivih informacija vezano za identitet podnosioca žalbe a što bi se moglo pripisati EULEX-u. U svakom slučaju, Komisija smatra da se sporni članak o “*Slučaju Medicus*” odnosio na podnosioca žalbe i na događaje iz 2008. godine jedino na naj-generalniji način. Nije sadržao nikakve lične ili zaista posredne detalje koji bi omogućili da se utvrdi ili čak rizikuje pogađanje identiteta pojedinca koji je bio svedok navodne žrtve koja je kolabirala na prištinskom aerodromu. Štaviše, podnosilac žalbe nije uspeo da ukaže na bilo koje okolnosti ili činjenice koje bi omogućile nekom da prihvati da su bilo koja treća lica mogla da ga identifikuju na osnovu spornog članka ili da su mu upućene bilo kakve pretnje.

Ipak, Komisija nije mogla da prihvati da su informacije koje su bile sadržane u članku potekle iz EULEX-a i doprinele ometanju prava podnosioca žalbe ili otkrile nedostatak poštovanja njegovog privatnog i porodičnog života unutar značenja člana 8. EKLJP-a, a kamoli pravo njegove porodice na život koje je zagarantovano članom 2.”

6. Operativna/administrativna/kadrovska pitanja

6.1. Informativna kampanja

Dokument Koncept Odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. godine navodi između ostalog, u Paragrafu E, da

“...EULEX na Kosovu će osigurati prikladno širenje javnih informacija o Komisiji i njenom radu ...”.

Komandir civilnih operacija je naveo u paragrafu 3. Uputstva koje datira od 13. novembra 2009. godine u vezi sa Komisijom da “Mapa puta” za Civilno planiranje i sposobnost upravljanja treba da uključi, između ostalog, “pripremu sveobuhvatne PR kampanje”.

Shodno tome, kao što je ranije istaknuto u ovom izveštaju, Komisija je uključena u sprovođenje opsežne informativne kampanje kako bi obavestila javnost generalno o Komisiji još od juna 2010. godine. Kampanja se do sada pokazala kao veoma efektivna u podizanju svesti o Komisiji, naročito u urbanim oblastima gde je EULEX zastupljeniji.

Ipak, uprkos velikim uložnim naporima Komisije, još uvek u mnogim urbanim a i ruralnim oblastima postoji određeni nedostatak obaveštenosti i znanja o Komisiji, njenom mandatu i radu. Prema tome smatramo da bi oglašavanje putem TV i radio oglasa tokom 2013. godine u mnogome pomoglo Komisiji da dopre do šire urbane i ruralne populacije, tačnije, do udaljenijih delova Kosova.

6.2. Neprihvatljivost žalbi

Kao i prethodnih godina, Komisija je našla da je veliki procenat žalbi bio neprihvatljiv. Ove žalbe su sadržale između ostalog sledeće nedostatke: žalbe su bile u suštini neosnovane u smislu da nisu predstavile *prima facie* dokaze o kršenju ljudskih prava; žalbe su podnete nakon datuma isteka vremenskog ograničenja koje je navedeno u Pravilniku rada Komisije a takođe su i bile nekompatibilne *ratione temporis* sa Pravilnikom o radu pošto su se odnosile na događaje koji su nastali pre osnivanja Komisije.

Možemo napomenuti da su podnosioci žalbi veoma retko predstavljali advokati a takođe se čini da podnosioci žalbi često vide Komisiju kao poslednji izvor kada sve druge moguće pravne pomoći iskoriste. Takođe može biti slučaj da podnosioci žalbe preko Komisije daju sebi oduška usled nervoze koju dožive zbog ponekad izuzetno sporih sudskih postupaka koji se vode pred sudovima na Kosovu.

Komisija će težiti ka tome da reši ova pitanja i nedostatke sa većim naglaskom na odredbu vezanu za informisanje podnosilaca žalbi o kriterijumima prihvatljivosti tokom svoje informativne kampanje u 2013. god.

6.3. Kadrovska pitanja

Jedan od pravnih službenika komisije je dao ostavku 6. decembra 2011. godine tako da je sekretarijat sproveo intervju za zapošljavanje zamene istog. Na listi sa kandidatima postojao je samo jedan potencijalni kandidat predložen od država članica. Prema tome Sekretarijat je morao da sprovede intervju sa potencijalnim ugovorenim kandidatima kao i

sa potencijalnim kandidatom predloženim od država članica u nadi da bi ugovorena pozicija mogla kasnije da bude dodeljena od strane EULEX-a na Kosovu.

Manjak ugovorenih radnih mesta za radno angažovanje članova kadra u Komisiji predstavljalo je tekuće probleme Komisiji u narednom procesu zapošljavanja još jednog pravnog službenika. Ovo kadrovsko pitanje je predstavljalo jedan od opštih problema koji su naglašeni u pogledu na funkcionisanje misije na različitim međunarodnim forumima, a to je, da EULEX na Kosovu daje prednost članovima kadra koji su predloženi od strane država članica nad ugovorenim članovima kadra.²

6.4. Budžet

Komisija nema namenjen budžet i prema tome u potpunosti zavisi od budžetskog sistema EULEX-a. Ovaj sporazum nije značajno otežao/omeo Komisiju u njenim svakodnevnim aktivnostima tokom izveštajnog perioda. Međutim, veće budžetsko diskreciono pravo bi, na primer, omogućilo Komisiji da donosi svoje odluke sama vezano za čista administrativna pitanja kao što je proširivanje informativne kampanje, tačnije, objavljivanje TV/Radio oglasa, bez obraćanja EULEX-u na Kosovu.

Pored toga, Komisija je veoma zadovoljna sa različitim kategorijama podrške pružene od strane EULEX-a, ali moramo ponovo naglasiti da bi pristup svojim ličnim budžetskim izvorima u mnogome pomogao u radu iste a takođe bi dodatno unapredilo stvari i subjektivnu nezavisnost Komisije.

Komisija bi želela da iskoristi ovu priliku i da se zahvali na izvanrednoj saradnji i opštoj administrativnoj podršci i pomoći koji je dobila od EULEX-a na Kosovu a naročito, za izuzetne usluge koje je pružila Kancelarija za ljudska prava i pravna pitanja, između ostalog, radeći kao spona preko koje je Komisija komunicirala sa EULEX-om na Kosovu.

7. Međunarodna tumačenja Komisije za razmatranje ljudskih prava

Komisija za razmatranje ljudskih prava je bila predmet međunarodnog komentarisanja, o različitim pitanjima tokom izveštajnog perioda. Od posebne važnosti je bio članak napisan od strane g-đice Marije C. Nikolove, studenta čija je tema na doktoraturi bila "Komisija Evropske Unije za razmatranje ljudskih prava: Jedinostveni mehanizam odgovornosti EULEX-a".

Iznevši mandat, procedure i praksu rada Komisije, g-đica Nikolova, je nastavila sa diskusijom koja je između ostalog uključila njen rad, prednosti i potencijalne buduće izazove. Ona je napomenula da iako Komisija nije mogla da preporučuje da se dodeljuje nadoknada, mehanizam ipak predstavlja mnogo potrebniji forum koji bi obezbedio zadovoljenje kršenja prava koja bi inače ostala nerešena. Osnivanje ove komisije predstavlja konkretnu reafirmaciju

---

² Vidi takođe specijalni izveštaj br.18 Evropskog suda revizora, strana 38, tačka 89. Pod <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/17766744.PDF>

pretpostavke da međunarodne organizacije tokom sprovođenja svojih izvršnih ovlašćenja takođe imaju odgovornost prema poštovanju ljudskih prava i da žrtve imaju pravo da pristup pravosuđu za kršenja ili povrede prava koje se pripisuju pomenutim organizacijama.

7.1. Prednosti Komisije

Istakavši prednosti Komisije, autor je kao prvo navela da je Komisija, samim svojim postojanjem, donosila određen stepen transparentnosti u rad EULEX-a, što je bez presedana za druge misije EU-a ili UN-a širom sveta. Prema tome nije predstavljala samo jedan važan forum za rešavanje povreda prava, već je takođe služila kao mehanizam sa samoregulisanje i poboljšanje unutar same prisutnosti EU-a.

Kao drugo, autorka je bila mišljenja da je Komisija već ispunila svoje obećanje da obezbedi konkretna obrazložena zapažanja, i da je sve sprovela brzo i nepristrasno.

Kao treće, ona je rekla da Komisija kroz svoju informativnu kampanju nije samo jednostavno dostavljala informacije civilnom društvu i javnim zvaničnicima o svom mandatu, procedura i radu. Komisija je takođe težila ka tome da obradi opštu svest o osnovnim ljudskim pravima i o mehanizmima za rešavanje istih. Ova inicijativa je zauzvrat služila obrazovnom cilju potvrđivanja vrednosti i poverenja u vladavnu prava. Ona je dodala da ovakvo stanje stvari može samo da produbi EULEX-ov osnovni cilj na Kosovu.

7.2. Izazovi za Komisiju

Autorka je mišljenja da je još uvek prerano da se donesu bilo kakva mišljenja ili da se izvode zaključci o efektivnosti rada Komisije a takođe je istakla određen broj izazova sa kojima se ista susrela.

Kao prvo, ovaj mehanizam odgovornosti trenutno se finansira u potpunosti iz budžeta EULEX-a. Ipak, stvarna i subjektivna nezavisnost i nepristrasnost mogu doći jedino nezavisnim izvorom finansiranja ili budžeta. Ona je navela da ostaje otvoreno pitanje da li će EULEX istražiti načine postizanja jedne takve nezavisnosti za Komisiju.

Kao drugo, pošto se rad Komisije na slučajevima razvija, biće bez ikakvih pogovora potrebno da se bolje pojasni tačno značenje i skup termina "izvršni mandat" EULEX-a, koji definiše skup pravne nadležnosti Komisije. Trenutni zapisi su otkrili veoma oprezan pristup, ali biće veoma važno za Komisiju da ne bude viđena kao mehanizam koji jednostavno štiti ili oslobađa EULEX od odgovornosti, koristeći formalno tumačenje pojma "izvršni mandat".

Kao treće, ostaje da se vidi kako će Komisija pokušati da objasni oštećenim stranama da ona nema ovlašćenja da preporuči dodelu finansijske nadoknade za štete koje su im nanete ili da zaista donese obavezujuće odluke. Ona je ovo radila veoma eksplicitno u svojoj informativnoj kampanji, ali ipak moraju postojati usaglašeni naponi od strane Komisije kako bi pokazali da nalazi i preporuke koje daju Šefu Misije služe kao važna popravna funkcija kao što bi i bilo koja materijalna novčana dodela značila žaliocu.

Kao četvrto, što se tiče informativne kampanje ona je rekla da će se izazovi nastaviti u pogledu informisanja javnih vlasti i civilnog društva o tačnoj funkciji i ovlašćenju Komisije i da kako bi se predupredio porast neprihvatljivih žalbi usled nedostatka obaveštenosti javnosti uopšteno o njihovom mandatu.

7.3. Zaključci

Autorka je kao prvo istakla da je Komisija postala jedinstveni mehanizam koji osigurava bolju performansu EULEX-a i da je organ koji može da doprinese učenju lekcija na osnovu svog iskustva za buduće misije EU-a. Ovaj predlog će naravno zavisiti od budućih odluka vezano za kadrovska pitanja Komisije, obezbeđivanje sredstava i finansiranje kao i stepen do kog je EULEX viđen da osigura da odluke koje su izdate od strane Komisije budu sprovedene i da budu primenjene efektivne popravne mere.

Kao drugo, iako je prerano da se donese sud o uticaju Komisije, njeni pokazatelji će uključiti celishodnost i transparentnost nalaza, nivo uključenosti civilnog društva, saradnju sa šefom misije EULEX-a i sprovođenje njenih odluka. Kako bi pokazali spremnost da sebe izlože određenom stepenu odgovornosti prema poštovanju ljudskih prava, EULEX je već preduzeo korak u pravom smeru.

Štaviše, ne treba zaboraviti da postoje mnogi drugi, paralelni načini da se postigne odgovornost. Naime, pravna odgovornost treba da bude pre svega obezbeđena od strane pravosudnih mehanizama država učestica u EU.

Autorka je završila svoje izlaganje rekavši da koncept koji stoji iza Komisije ne postoji samo da bi potvrdio EULEX-ovu ličnu posvećenost poštovanju ljudskih prava na Kosovu, već takođe i da promoviše svest o odgovornosti među vlastima na Kosovu. Da li će biti u mogućnosti ili neće da to uradi efikasno zavisice od nivoa stvarne nezavisnosti kojom se rukovodi kako bi dobila budžet od EULEX-a, način na koji definiše skup ovlašćenja u svom mandatu, i stepen do kog EULEX prati njene preporuke.

[Vidi Aneks br. 4. Odluke KRLJP-a iz 2010-2012](#)

8. Budućnost EULEX-a i izazovi koji predstoje vezano za ljudska prava

Nedavno restrukturiranje EULEX-a na Kosovu pokrenulo je niz zabrinutosti u vezi sa efektivnom zaštitom ljudskih prava. Komisija je identifikovala sledeća pitanja kao najhitnija koja se trebaju uzeti u obzir od strane rukovodstva EU-a i EULEX u kontekstu ovog procesa:

i. Prenos obaveze sudskih donošenja odluka, u ovom trenutku, na pravosudne komisije koje su većinom sastavljene od lokalnih, radije nego EULEX-ovih, sudija može da podigne ozbiljno pitanje pojave nedostatka nepristrasnosti u pogledu na pravosuđe u određenoj zajednici na koju ovo bude imalo uticaja. Komisija je mišljenja da bi ovo pitanje trebalo da ostane u razmatranju u vezi sa osetljivim slučajevima (kao što su slučajevi ratnih

zločina, slučajevi organizovanog kriminala, ili slučajevi gde su sudije ili stranke različite etničke pripadnosti) tako da bi, kada je to neophodno, EULEX na Kosovu mogao da upotrebi svoje diskreciono pravo kako bi obezbedio da većina EULEX-ovih sudija donese odluku za takve slučajeve. Ovo bi, tvrdimo, doprinelo ojačanju poverenja svih relevantnih zajednica u nepristrasnost i nezavisnost pravosuđa. Posebno treba obratiti pažnju povodom ovog pitanja na mogućnost aktivnijeg pristupa od strane EULEX-a na Kosovu što se tiče preuzimanja slučajeva koji su na čekanju pred kosovskim sudovima od strane komisija koje su sastavljene u potpunosti ili delimično od strane EULEX-ovih sudija.

ii. Prekid direktnih aktivnosti nadgledanja, podučavanja i savetovanja (*NPS*) sprovedenih na osnovu jedan-na-jedan ili drugih individualizovanih pristupa je podigao zabrinutost o potrebi da se obezbedi jedan adekvatan prenos odgovornosti sa sudija EULEX-a i eksperata iz EULEX-a na lokalno pravosuđe pre smanjenja i postepenog ukidanja aktivnosti *NPS*-a. Preuranjeno povlačenje iz tih odgovornosti od strane EULEX-a moglo bi da utiče na kapacitet lokalnog pravosuđa u adekvatnom postupanju povodom standarda za ljudska prava koji su primenljivi na Kosovu, posebno onih koji se odnose na sudske postupke.

iii. Gore spomenuta pitanja su izneta u smislu odsustva pravne zaštite na kosovskim sudovima od strane Evropskog Suda za Ljudska Prava. Ovo ističe potrebu da EULEX na Kosovu osigura da visoki standardi proceduralne pravičnosti budu održavani kroz pravosudni sistem na Kosovu. Efektivan pristup pravosuđu svih individua koje su u pravnoj nadležnosti kosovskih sudova treba da ostane prioritet za EULEX na Kosovu. Efektivno promovisanje i sprovođenje takvih standarda bi smanjilo zabrinutost u vezi sa trenutnom neefikasnošću nekih od postojećih načina dobijanja odšteta putem sudskih postupaka na Kosovu.

iv. Smanjenje resursa dodeljenih pravosudnim aspektima misije EULEX-a može imati negativan uticaj na dužinu trajanja postupka i kvalitet pravosuđa. Ovo bi zauzvrat imalo negativan uticaj na prava parničara i tuženih strana na Kosovu, tačnije, na njihovo pravo na pravično i blagovremeno rešavanje slučajeva. EULEX na Kosovu treba da bude svestan potrebe za održavanjem adekvatnih nivoa relevantnih resursa (finansijskih i sličnih) kao i da osigura da pravičnost i kvalitet sudskih postupaka na Kosovu nisu imali negativan uticaj restrukturiranjem i smanjenjem broja radnika u EULEX-u.

v. EULEX takođe treba da osigura da posvećenost država članica EU i, samim tim, njihova sopstvena posvećenost poštovanju međunarodno priznatih standarda za ljudska prava koji važe na Kosovu nije samo formalna ili obećavajuća već stvarna, konkretna i efikasna. Prema tome, Komisija smatra da bi EULEX trebao da ostane u potpunosti uključen u promovisanju poštovanja ljudskih prava kroz niz aktivnosti preduzetih od strane EULEX-a.

vi. Komisija je mišljenja da promovisanje veće svesti o ljudskim pravima u smislu opšte misije EULEX-a treba da bude aktivno nastavljeno. U tom pogledu, nedovoljna zastupljenost Komisije u opštem restrukturiranju EULEX-a, kao što je prikazano, između ostalog, činjenicom da je informisanje o mandatu i ulozi Komisije uklonjeno sa uvodnog treninga za novo-pristigle članove kadra za duži vremenski period, radije štetna. Ne doprinosi ukupnom cilju promovisanja svesnosti o ljudskim pravima među kadrom misije. Ljudska prava konstituišu jedan svojstveni element vladavine prava i kadra misije, koji dolaze

iz različitih zemalja i porekla, trebaju biti upoznati sa njima ili ukoliko je potrebno da se upozore o istima. Komisija poziva EULEX da razmotri ulogu Komisije u ovom smislu i da naglasi aspekte ljudskih prava svoje misije u smislu obučavanja kadra. Članovi kadra sa različitim poreklima i različitih nacionalnosti često imaju različite ideje o tome kako da reše probleme pitanja ljudskih prava. Takođe, jedinstvena uloga koju EULEX poseduje zbog svojih izvršnih ovlašćenja i funkcijama za ojačavanje, zahteva jedan uobičajeni pristup u pogledu na EULEX-ove obaveze prema ljudskim pravima.

Pored postojećih, nedavno ponovo uspostavljenih, elemenata ljudskih prava unutar uvodnog treninga za nove članove misije kao i važne elemente ljudskih prava unutar trenutnog Treninga za Korišćenje Sile, Komisija poziva EULEX da razmotri uključivanje naročito napravljen trening za ljudska prava za relevantne odeljke/jedinice EULEX-a, prema njihovim potrebama, pored izvršne divizije i divizije za ojačanje.

vii. Komisija takođe poziva EULEX da uzme u obzir najbolje načine na koje može da promoviše i podrži efektivno pravosudno sprovođenje međunarodno priznatih standarda za ljudska prava. U tom pogledu, Komisija dalje poziva EULEX da uzme u obzir mogućnost razgovora sa nadležnim kosovskim vlastima o stvaranju nove komore za ljudska prava, unutar ili van postojećih pravosudnih struktura, da ojača neophodan nadzor nad ljudskim pravima nad odlukama i aktivnostima kosovskih nižih sudova. Uzevši u obzir trenutni nedostatak mogućnosti kosovskih građana da podnesu žalbe Evropskom sudu za ljudska prava, Komisija je mišljenja da bi EU i EULEX trebali da razmotre načine kako da ojačaju i podrže pravosudne napore kako bi osigurali efektivnu zaštitu ljudskih prava za sve one koji žive na Kosovu.

Neke od zabrinutosti za ljudska prava koje su prethodno spomenute (*i ostale* uz njih) su odjeknule u određenom broju nezavisnih izveštaja objavljenih tokom 2012. godine (vidi, naročito, Izveštaj Evropskog Suda Revizora "Pomoć Kosovu od strane evropske unije povodom vladavine prava"; i KIPRED "Sveobuhvatna analiza EULEX-a: Šta dalje?"). Glavni komentari koji su izneti u tim izveštajima bi trebali da se uzmu u obzir ozbiljno i da se reše kao pitanje od hitnosti naročito gde se odnose na pitanja zaštite ljudskih prava.

9. Zaključni komentari

9.1 Zaključci

Komisija je trenutno završila svoju treću godinu rada. Tokom izveštajnog perioda komisija je održala četiri zasedanja pored sastanka sa Komisijom Evropske Unije za Civilne Aspekte upravljanja kriznim situacijama (CIVCOM) Radnom Grupom u Briselu. Svedoči o značajnom povećanju broja slučajeva samim prijemom dvadeset i tri novih žalbi. Odradila je sedamnaest žalbi tokom izveštajnog perioda; veliki procenat tih žalbi je nađen kao neprihvatljiv.

Komisija je nastavila sa sprovođenjem svoje informativne kampanje u različitim oblicima. Međutim, mora se naglasiti, da uprkos svojim najvećim naporima, ostaje zabrinjavajući nedostatak upoznatosti o Komisiji, njenom mandatu i procedurama kroz širu oblast misije. Komisija veruje da bi ovaj nedostatak jedino mogao da se reši, između ostalog, jednom

opširnom TV/Radio kampanjom za koju se nada da će otpočeti 2013. godine, zajedno sa pojačavanjem aktivnosti svoje redovne informativne kampanje koja je u toku. Znajući situaciju iz prethodnih iskustava, Komisiji se sada čini očiglednim da efektivno sprovođenje jedne informativne kampanje u posleratnom okruženju jeste najteži zadatak koji zahteva značajne izvore kadrovske i materijalne prirode.

Bilo je značajnog broja promena u sastavu Komisije tokom izveštajnog perioda počev od ostavke predsedavajućeg i dvoje EULEX-ovih članova komisije. Dvoje EULEX-ovih članova komisije je zamenjeno putem eulex-ovog procesa odabira nadmetanjem a spoljašnji član je na sličan način odabran kako bi popunio upražnjeno mesto koje je nastalo odlaskom predsedavajućeg člana. Takođe je bilo izmena i u sastavu kadra u sekretarijatu Komisije sa ostavkom dva pravna službenika koji su blagoremeno zamenjeni zapošljavanjem dvoje novih pravnih službenika. Sa samo jednim članom koji je prisutan od samog početka rada Komisije od 2010. godine, g-đa Magda Mierzewska, predsedavajući član, Komisija je bila suočena sa istim strukturnim poteškoćama kao one koje su predstavljene od strane Evropskog suda revizora, koji, između ostalog, otežavaju EULEX-u da razvije i održava institucionalnu memoriju. Komisija je učinila sve napore kako bi se nosila sa ovim izazovima.

9.2 Preporuke

1. Komisija preporučuje da EU i EULEX reše kao hitno pitanje zahteve Komisije kako bi im se olakšala suštinska ekspanzija informativne kampanje, naročito, predstavljanje i otpočinjanje TV/Radio emitovanja.
2. Komisija preporučuje da se aktivno stremi ka ispunjenju cilja veće upoznatosti sa ljudskim pravima unutar opšte misije EULEX-a. U tom smislu, Komisija preporučuje da EU i EULEX insistiraju i osiguraju da efektivna zaštita ljudskih prava na Kosovu bude, i da ne ostane na tome, prioritet u smislu obuke novih članova kadra EULEX-a, već i da bude dalje proširena na relevantna EULEX-ova odeljenja i jedinice kako bi osigurali uobičajeno razumevanje EULEX-ovih obaveza prema ljudskim pravima od strane kadra istog.
3. Komisija preporučuje da EULEX treba da preduze sve neophodne mere kako bi osigurao da svi članovi kadra EULEX-a budu upoznati o potrebi da se pridržavaju osnovnim standardima za ljudska prava tokom sprovođenja svojih radnih obaveza. Tačnije, EULEX treba da nastoji da oformi sve neophodne mehanizme i da dodeli sredstva neophodna kako bi brzo i efektivno reagovali na zahtev Komisije za informacije koje se odnose na žalbe koje su podnete Komisiji.
4. Komisija preporučuje da EU i EULEX učine prioritarnim poštovanje ljudskih prava unutar svoje strategije okončanja misije i takođe da osiguraju da postoje sve neophodne procedure i mehanizmi kako bi garantovali i štitili ta prava onda kada EULEX bude završio svoj mandat. Naročito, Komisija preporučuje da EU i EULEX sprovedu dijalog sa nadležnim kosovskim vlastima o njihovoj srednje-ročnoj i dugo-ročnoj strategiji u pogledu na efektivnu zaštitu ljudskih prava na Kosovu, naročito prava manjina. Komisija takođe preporučuje da efektivan pristup pravosuđu od strane svih poje-

Komisija za razmatranje ljudskih prava

dinaca koji su predmet pravne nadležnosti kosovskih sudova bude tekući prioritet za EULEX prilikom završetka svojih operacija na Kosovu.

5. Komisija preporučuje da tranzicija u kosovskim sudovima, naročito u osetljivim oblastima, (kao što je organizovani kriminal; slučajevi korupcije; imovinski slučajevi; slučajevi ratnih zločina; slučajevi ljudskih prava, uopšteno), od komisija sastavljenih od većine EULEX-ovih sudija na komisije sastavljene sa većinom kosovskih sudija ostane pod pažljivim i ozbiljnim nadzorom tako da, gde god je neophodno, EULEX može da iskoristi svoje diskreciono pravo kako bi se uverio da većina EULEX-ovih sudija donese odluku o najosetljivijim slučajevima.
6. Komisija preporučuje da EU i EULEX trebaju da osiguraju da uklanjanje direktnog NPS-a na osnovu principa jedan na jedan, ili drugih individualizovanih pristupa ne treba da utiče na potrebu za prenosom nadležnosti i izgradnje kapaciteta lokalnih aktera u oblasti ljudskih prava.
7. Komisija preporučuje da EU i EULEX budu spremni na potrebe da održavaju adekatne nivoe relevantnih resursa, (finansijskih i drugih), tako da pravičnost i kvalitet sudskih postupaka na Kosovu ne budu imali negativnih uticaja restrukturiranjem, smanjenjem i eventualnim odlaskom EULEX na Kosovu.
8. Komisija preporučuje da EU i EULEX osiguraju da posvećenost država članica EU-a i, shodno tome, njihova lična posvećenost da se pridržavaju međunarodno priznatim standardima za ljudska prava primenljivim na Kosovu bude prava, konkretna i efektivna. Prema tome Komisija preporučuje da EULEX ostane u potpunosti uključen u promovisanju poštovanja ljudskih prava kroz spektar aktivnosti koje EULEX preduzima.

Vidi www.hrrp.eu radi više informacija o Komisiji.

ANEKS 1. Tabela kadra

Komisija	
Antonio Balsamo	Predsedavajući član Komisije 04. maj 2010. do 02. maj 2012. god.
Magda Mierzewska	Član komisije Od 04. maja 2012. god. Predsedavajući član komisije Od 04. oktobra 2012. god.
Verginia Micheva Ruseva	Rezervni član komisije, EULEX Sudija Od 28. juna 2011. do 11. januara 2012. god. Član komisije Od 12. januara 2012. god.
Guenael Mettraux	Član komisije Od 01. oktobra 2012. god.
Katja Dominik	Rezervni član komisije, EULEX Sudija Od 12. januara 2012. god.

Sekretarijat	
John J. Ryan	Viši pravni službenik
Leena Leikas	Pravni službenik Od 17. maja 2010. do 16. maja 2012.
Stephanie Selg	Pravni službenik Od 6. juna – 31. decembra 2011. god.
Joanna Marszalik	Pravni službenik
Florian Razesberger	Pravni službenik
Shpresa Gosalci	Administrativni asistent/prevodilac (albanski-engleski)
Katica Kovačević	Tumač/Prevodilac (srpski-engleski)
Kushtrim Xhaferi	Tumač/Prevodilac (albanski-engleski)

ANEKS 2. Raspored informativne kampanje i drugih aktivnosti**Komisija za razmatranje ljudskih prava****Informativna kampanja i druge aktivnosti za 2012. god.**

Datum	Lokacija	Događaj	Komisija	Sekretarijat	Organi- zacija
09/03/12	Hotel Priština	UNDP Seminar		John Ryan	UNDP
19/03/12	Restoran „Rron“	Sastanak sa šefom misije (ŠM) EULEX-Kosovo	Antonio Balsamo Magdalena Mierzewska Verginia Micheva-Ruseva	John Ryan Leena Leikas	KRLJP
19/03/12	KRLJP	Studenti Evropskog Masters Programa - European Inter-Univerz. Centar za ljudska prava i demokratizaciju, Venecija	Antonio Balsamo Magdalena Mierzewska Verginia Micheva-Ruseva	John Ryan Leena Leikas	KRLJP
20/03/12	KRLJP	Sastanak sa g-dinom Joel Mermetom, Šefom UN OHCHR na Kosovo	Antonio Balsamo Magdalena Mierzewska Verginia Micheva-Ruseva	John Ryan Leena Leikas	KRLJP
29/03/12	Opština Gračanica	Sastanak sa Službenikom za vezu sa opštinskim sudom		John Ryan Katica Kovacevic	KRLJP
07/05/12	Brisel	Sastanak Komisije sa Komisijom evropske unije za civilne aspekte upravljanja kriznim situacijama (CIVCOM)	Magdalena Mierzewska	John Ryan	KRLJP/EU
22/05/12	Hotel Emerald	Seminar tranzicionalno pravo- sude		John Ryan	
04/06/12	Kancelarija za veze evropske komisije	Sastanak sa g-dinom Samuelom Žbogarom, EU specijalni predstavnik	Magdalena Mierzewska Verginia Micheva-Ruseva Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik	KRLJP
19/06/12	Restoran Tiffanys	Kosovski Pravni Centar (KLC) Pravne objave		John Ryan	Kosovski Pravni Cenar
20/06/12	Ured Zaštitnika građana	Sastanak sa g-dinom Samijem Kurteshijem, Zaštitnik građana na Kosovu		John Ryan	KRLJP
29/06/12	Hotel Priština	Seminar – Prava Umno obolelih lica		John Ryan	
05/07/12	Gračanica	Sastanak sa Kosovskom strateško akcionom mrežom (KPAN)		John Ryan Katica Kovacevic	KRLJP
12/07/12	Gračanica	Sastanak sa Kosovskom strateško akcionom mrežom (KPAN)		John Ryan	KRLJP
21/07/12	Manastir Gračanica	Sastanak sa ocem Savom Šmigićem		John Ryan Katica Kovacevic	KRLJP
23/07/12	Manastir Peć. Patr.	Sastanak sa Episkopom Srpske Patrijaršije		John Ryan Katica Kovacevic	KRLJP
23/07/12	Manastir Peć. Patr.	Sastanak sa Nastojnicom (Mati) u Manastiru		John Ryan Katica Kovacevic	KRLJP

Komisija za razmatranje ljudskih prava

19/09/12	Manastir Gračanica	Sastanak sa ocem Savom Šmi-gićem		John Ryan Joanna Marszalik Katica Kovacevic	KRLJP
19/09/12	Opština Kamenica	Sastanak sa Službenicima za ljudska prava i jednakost polo-va - Nazmiye Demolli i Zejnije Lenjani		John Ryan Joanna Marszalik Katica Kovacevic Kushtrim Xhaferi	KRLJP
21/09/12	Crkva Svetog Nikole, Priš-tina	Sastanak sa ocem Darkom Marinovićem		John Ryan Joanna Marszalik Katica Kovacevic	KRLJP
27/09/12	Zgrada KRLJP-a	Sastanak sa Massimom Mora-tijem i Zoranom Popovićem (Europeaid/129209/C/SER/RS)	Verginia Micheva-Ruseva	John Ryan Florian Razesber-ger	KRLJP
04/10/12	Gračanica	Intervju sa Kim Radiom	Magdalena Mierzewska	John Ryan	KRLJP
04/10/12	KRLJP	Sastanak sa g-din Nicholas Hawton, Šef kancelarije za štampu i informisanje EULEX-a	Magdalena Mierzewska Guenael Mettraux Verginia Micheva-Ruseva Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik Florian Razesber-ger	KRLJP
04/10/12	KRLJP	Sastanak sa g-dinom Peter Bach, šef EULEX-ove divizije za ojačanje	Magdalena Mierzewska Guenael Mettraux Verginia Micheva-Ruseva Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik Florian Razesber-ger	KRLJP
12/10/12	Zgrada KRLJP-a	Sastanak sa g-đom Kristen Stec, predstavnik Danskog saveta za izbeglice, na Kosovu		John Ryan	KRLJP
14-15/10/12	Manastir Pečka Patr.	Seminar – Balkan i Srednji Istok: <i>da li se ogledaju jedno o drugo?</i>		John Ryan Katica Kovacevic	EULEX, KFOR, Starešina pravosla-vne crkve
24/10/12	Zgrada KRLJP-a	Sastanak sa Massimom Mora-tijem (Europea-id/129209/C/SER/RS)		John Ryan Joanna Marszalik	KRLJP
13/11/12	Beo-grad/Srbija	Sastanak u Ministarstvu Pravde	Magdalena Mierzewska Guenael Mettraux Verginia Micheva-Ruseva Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik Florian Razesber-ger Katica Kovacevic	KRLJP
13/11/12	Beo-grad/Srbija	Sastanak u Kancelariji za Koso-vo i Metohiju	Magdalena Mierzewska Guenael Mettraux Verginia Micheva-Ruseva Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik Florian Razesber-ger Katica Kovacevic	KRLJP
13/11/12	Beo-grad/Srbija	Sastanak sa predstavnicima danskog saveta za izbeglice, UNHCR-a, NVO i predstavnici- cima civilnog društva.	Magdalena Mierzewska Guenael Mettraux Verginia Micheva-Ruseva Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik Florian Razesber-ger Katica Kovacevic	KRLJP

Komisija za razmatranje ljudskih prava

16/11/12	Niš/Srbija	Sastanak sa asocijacijom srpskih veterana i Komisijom za ljudska prava (CHRIS)	Katja Dominik	John Ryan Joanna Marszalik Florian Razesberger Katica Kovacevic	KRLJP
23/11/12	Hotel Sirius	Sastanak sa g-dinom Sami Kurtshijem, zaštitnik građana na Kosovu		John Ryan	KRLJP
23/11/12	Hotel Sirius	Seminar – Stop nasilju na ženama		John Ryan Joanna Marszalik	Institucija zaštitnika građana i OSCE
10/12/2012	Radio Televizija Kosova	TV Debata – Poštovanje ljudskih prava na Kosovu	Verginia Micheva-Ruseva	John Ryan	Zaštitnik građana
10/12/12	Hotel Sirius	Diskusija za okruglim stolom – Učešće i uključenost u ljudska prava nije privilegija već pravo – Međunarodni dan za ljudska prava		John Ryan Florian Razesberger	Institucija zaš. građana, OSCE, CoE, UNHCHR Kancelarija, Kosovo
13/12/12	Zgrada KRLJP-a	Agne Vaicekauskaite, Kandidat na doktoraturi, Doktorat na temu EULEX- Kosovo, Univerzitet Konstanz (Nemačka)		John Ryan	KRLJP
19/12/12	EU Informativni centar u Prištini	ECMI Prezentacija Priručnika o zakonskim pravima ranjivih i marginalizovanih grupa na Kosovu		Florian Razesberger	EU Informativni centar, Kosovo

ANEKS 3. Statistike 2010 - 2012

Prosečno trajanje postupka pred Komisijom je nekih 180 dana, tj. Šest meseci.

	2010	2011	2012	Ukupno
Ukupno registrovanih slučajeva	16	28	23	67
Ukupno završenih slučajeva	6	30	12	48
Prihvatljivi			2*	2
Neprihvatljivi	6	22	10	38
Povrede prava	0	2	0	2
Bez povreda prava	0	5	0	5
Povučeno sa liste	0	1	0	1

*Slučajevi koji nisu završeni

Statistike	do 31. decembra 2012. god.
Na čekanju	19
Prihvatljivi	2
Neprihvatljivi	38
Povrede prava	2
Bez povreda prava	5
Povučeno sa liste	1
Ukupno rgistrovanih slučajeva od juna 2010.	67

Stranke u žalbama	
Izvršna divizija	58
Privatna lica/preduzeća	9
Ukupno	67

ANEKS 4. Odluke KRLJP-a 2010-2012

	Slučaj	Podnosilac žalbe	Predmetno pitanje	Rezultat
1.	2010-01	Djeljalj Kazagic	Navodi o nedelovanju tužioca EULEX-a, imovinsko pitanje	Povreda prava
2.	2010-02	Sadik Thaqi	Navodi o nedelovanju tužioca EULEX-a, smrt u zatvoru u Dubravi 04/09/2003	Nema povrede prava
3.	2010-03	Osman Mehmetaj	Navodi o nedelovanju tužioca EULEX-a, smrt u zatvoru u Dubravi 04/09/2003	Nema povrede prava
4.	2010-04	Feti Demolli	Navodi o nedelovanju tužioca EULEX-a, smrt u zatvoru u Dubravi 04/09/2003	Nema povrede prava
5.	2010-05	Mursel Hasani	Navodi o nedelovanju tužioca EULEX-a, smrt u zatvoru u Dubravi 04/09/2003	Nema povrede prava
6.	2010-06	Latif Fanaj	Navodi o nedelovanju tužioca EULEX-a, smrt u zatvoru u Dubravi 04/09/2003	Nema povrede prava
7.	2010-07	Blerim Rudi	Navodi o neuspehu finansijske informativne jedinice da se pridržava odluke Nezavisnog nadzornog odbora da se podnosilac žalbe vrati na posao.	Povreda prava
8.	2010-08	Velimir Krstic	Navodi o nedelovanju policije EULEX-a i tužioca, imovinsko pitanje	Neprihvatljiva
9.	2010-09	Burim Ramadani	Navodno nefunkcionisanje sudskog sistema, Kitcina-slučaj	Neprihvatljiva
10.	2010-10	Horst Proetel	Neuspešno plasiranje za radno mesto u EULEX-u	Neprihvatljiva
11.	2010-11	Laura Rudi	Privatna finansijska žalba protiv jednog radnika EULEX-a	Neprihvatljiva
12.	2010-12	Hunaida Pasuli	Neuspešno plasiranje za radno mesto u EULEX-u	Neprihvatljiva
13.	2010-13	Jedan EULEX-ov radnik	Interni spor u EULEX-u u pogledu na sprovođenje procene rada i ličnog odnosa sa pretpostavljenim	Neprihvatljiva
14.	2010-14	Lulzim Gashi	Neuspešno plasiranje za radno mesto u EULEX-u	Neprihvatljiva
15.	2010-15	Faton Sefa	Neuspeh da se vrati na svoje prethodno radno mesto (privatni sektor), navodi o nesprovođenju sudske odluke	Neprihvatljiva
16.	2010-16	Cyma Agovic	Preneto iz EULEX-a – Neuspeh EULEX-ovih sudija da pravično ispituju slučaj podnosioca žalbe	Neprihvatljiva

Komisija za razmatranje ljudskih prava

	Slučaj	Podnosilac žalbe	Predmetno pitanje	Rezultat
17.	2011-01	Porodica Dede Gecaj	Zahtev za istragu odluke o izručenju EULEX-ovih Sudova na Kosovu u slučaju pokojnog Dede Gecaj	Neprihvatljiva
18.	2011-02	Chamalagai Krishna Bahadur	Navodi o neuspehu delovanja	Neprihvatljiva
19.	2011-03	Afrim Mustafa	Spor u pogledu na zatvaranje privatne radio stanice i zaplenjivanja radio opreme	Neprihvatljiva
20.	2011-04	Besim Berisha	Žalba u vezi sa životnim uslovima u zatvoru u Dubravi	Uklonjena sa liste
21.	2011-05	SH.P.K "Syri"	Navodno uskraćivanje pravičnog saslušanja, slobode izražavanja i jednakosti pred zakonom, PKVS.	Neprihvatljiva
22.	2011-06	Milazim Blakqori	Navodno nesprovođenje odluke, neuspeh da EULEX deluje	Neprihvatljiva
23.	2011-08	Anton Rruka	Navodno uskraćivanje pravičnog saslušanja, slobode izražavanja i jednakosti pred zakonom, PKVS.	Neprihvatljiva
24.	2011-09	Mirkovic Bojan	Navodno nezakonito otpuštanje sa posla u EULEX-u	Neprihvatljiva
25.	2011-10	Dejan Jovanovic	Navodna neopravdana kašnjenja u postupcima pred PKVS.	Neprihvatljiva
26.	2011-11	Srecko Martinovic	Navodi o prekomernom korišćenju sile, nehumanom tretiranju i uskraćivanju prava na pravično suđenje	Neprihvatljiva
27.	2011-12	Novica Trajkovic	Navodno korišćenje prekomerne sile	Neprihvatljiva
28.	2011-13	S.M.	Navodi o prekomernom korišćenju sile, uskraćivanju prava na pravično suđenje i neuspeh poštovanja prava na privatni život	Neprihvatljiva
29.	2011-14	Lindita Shabani	Navodno uskraćivanje prava na privatni i porodični život	Neprihvatljiva
30.	2011-15	Samedin Smajli	Navodno uskraćivanje pravičnog suđenja i neopravdano odlaganje u postupku	Neprihvatljiva
31.	2011-16	Avdyl Smajli	Navodno uskraćivanje pravičnog suđenja i neopravdano odlaganje u postupku	Neprihvatljiva
32.	2011-17	Faik Azemi	Navodno uskraćivanje prava na pravično saslušanje	Neprihvatljiva
33.	2011-18	Mykereme Hoxha	Navodni neuspeh tužioca EULEX-a da deluje	Neprihvatljiva
34.	2011-19	Sefer Sharku	Navodi o neuspehu da se ispoštuje obavezujuća sudska odluka.	Neprihvatljiva
35.	2011-21	Ventor Maznikolli	Navodna neopravdana odlaganja od strane sudija EULEX-a u zakazivanju	Neprihvatljiva

Komisija za razmatranje ljudskih prava

	Slučaj	Podnosilac žalbe	Predmetno pitanje	Rezultat
			saslušanja kod Vrhovnog Suda.	
36.	2011-22	Hysni Gashi	Navodno uskraćivanje pravičnog suđenja i navodna nemerodavnost sudija EULEX-a.	Neprihvatljiva
37.	2011-23	Hashim Rexhepi	Navodi o povredama prava na slobodu i prava na pravično suđenje.	Delom prihvatljivo – nema povreda prava
38.	2011-24	Predrag Lazic	Navodi o neuspehu da se dobije pravično saslušanje u razumnom vremenskom roku.	Neprihvatljiva
39.	2011-25	Shaip Gashi	Navodno uskraćivanje nemačke invalidske penzije.	Neprihvatljiva
40.	2011-26	Njazi Asllani	Navodno nesprovođenje odluke, neuspeh od strane EULEX-a da deluje	Neprihvatljiva
41.	2011-28	Slučaj Y	Navodno kršenje prava na poštovanje privatnog i porodičnog života.	Neprihvatljiva
42.	2012-01	Qamil Hamiti	Navodno uskraćivanje prava na pravično saslušanje	Neprihvatljiva
43.	2012-02	Arben Zeka	Navodni propust da se reši imovinsko pitanje	Neprihvatljiva
44.	2012-03	Rexhep Dobruna	Navodno uskraćivanje prava na pravično saslušanje.	Neprihvatljiva
45.	2012-04	Izet Maxhera	Spor vezan za imovinsko pitanje u EULEX-u u Mitrovici.	Neprihvatljiva
46.	2012-05	Fatmir Pajaziti	Navodna povreda prava na slobodu i prava na pravično suđenje.	Neprihvatljiva

ANEKS 5. Komisija za razmatranje ljudskih prava, Evropske Unije: Jedinствeni mehanizam odgovornosti EULEX-a

04. oktobar 2012. god.

Od: Mariya C. Nikolova

Uvod

Često se napominjalo da su u mandatima misije Ujedinjenih Nacija i Evropske Unije na Kosovu nedostajali prikladni mehanizmi odgovornosti za kršenja ljudskih prava počinjena tokom sprovođenja njihovog mandata. Jedna od glavnih kritika je bila da su žrtve takvih kršenja prava značajno uskraćene od foruma pred kojim bi mogli da se žale, što samo po sebi narušava ciljeve i namere organizacije i krši njihovo pravo da imaju

slobodan pristup pravdi.

Na osnovu opsežnih konsultacija, i uzevši u obzir potrebu za pružanjem obeštećenja za moguća kršenja, evropska unija je 2009. godine osnovala komisiju za razmatranje ljudskih prava (KRLJP). KRLJP je ne-sudski mehanizam odgovornosti kome je dodeljeno ovlašćenje da razmatra navode o kršenjima ljudskih prava od strane Misije Vladavine Prava Evropske Unije na Kosovu (tj. EULEX-a) tokom sprovođenja svog izvršnog mandata. KRLJP može da uradi neobavezujuće preporuke na osnovu svojih nalaza, i da prate sprovođenje svojih preporuka kod šefa EULEX-a.

Kao takva, KRLJP dopunjuje druge već postojeće mehanizme odgovornosti u EULEX-u i inspirisana je drugim nedavno osnovanim organima odgovornosti – savetodavna komisija za ljudska prava misije ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) i institucija zaštitnika građana na Kosovu

Iako na neki način ostaje neopažena, KRLJP obećava da služi kao jedan veoma važan pilot projekat za odgovornost poštovanja ljudskih prava za buduće misije EU. Kao što je i navedeno u njihovom godišnjem izveštaju, KRLJP je trenutno “jedini mehanizam svoje vrste koji se bavi navodima o kršenju ljudskih prava od strane misije evropske unije opšte bezbednosne i odbrambene politike (CSDP)”.

Iako nije u mogućnosti da nadoknadi štete, ovaj mehanizam predstavlja mnogo potrebniji forum kako bi obezbedio pravnu pomoć za povrede prava koje bi inače ostale nerešene. Takođe predstavlja konkretnu reafirmaciju pretpostavke da međunarodne organizacije takođe imaju obaveze prema poštovanju ljudskih prava, i da žrtve istog imaju pravo da pravda bude zadovoljena za kršenja koja se pripisuju takvim organizacijama. U tom smislu, vredno je napomenuti da je Komesar za Ljudska Prava Saveta Evrope izjavio već 2009. godine da:

“Niko, a naročito jedna međunarodna organizacija, nije iznad zakona [...] kada međunarodne organizacije sprovode izvršnu i zakonodavnu kontrolu kao surogat države one moraju biti obavezane istom proverom i balansom koje mi tražimo od jedne demokratske uprave.”

Na kraju, ideja koja stoji iza KRLJP-a nije da samo potvrdi EULEX-ovu ličnu posvećenost poštovanju ljudskih prava na Kosovu, već i da promoviše kulturu odgovornosti među vlastima na Kosovu. Da li će ili neće biti u mogućnosti da to uradi tako efektivno zavisice od nivoa realne nezavisnosti koju uspe da postigne od budžeta EULEX-a, način na koji određuje skup ovlašćenja u svom mandatu, i stepen do kog EULEX prati ili sprovodi njihove preporuke.

Naredni odeljci produbljuju neke od jedinstvenih karakteristika KRLJP-a i pružaju neka od razmišljanja o njihovoj novonastaloj praksi i izazovima koji im predstoje u izvršenju njihovog mandata.

Mandat i obrazloženje

KRLJP je nastala tako što su prepoznati nedostaci u rešavanju povreda ljudskih prava koje se pripisuju EULEX-u tokom sprovođenja svog mandata na Kosovu. Prema tome ona je povrh svega jedna vrsta mehanizma odgovornosti. Međutim, ona nema ovlašćenja da donosi obavezujuće odluke i ne dodeljuje nikakvu nadoknadu za nanetu štetu.

Razmatrana je ideja da se napravi jedan mehanizam ove vrste sa obavezujućim ovlašćenjima, ili čak sa većom pravnom nadležnošću Evropskog suda za ljudska prava za međunarodnu administraciju na Kosovu, ali je to odloženo na određeno vreme zbog pravne složenosti koja je postojala u to vreme. KRLJP je predstavila kratkoročnu meru kako bi poboljšali odgovornost EULEX-a. Prema tome nije nezamislivo da dalji pravni razvoji mogu da dovedu do ograničenije vrste odgovornosti u budućnosti.

Sastav, kadar i finansiranje

Magda Mierzewska, Predsedavajući član Komisije

KRLJP čine troje međunarodnih sudija, od kojih je jedan sudija iz EULEX-a. Oni su svi imenovani na period od jedne godine od strane šefa misije EULEX-a, na osnovu procesa konkurentnog nadmetanja i ni na koji način nisu njemu podređeni. Sudijama u radu pomažu dva pravna službenika i kadar sekretarijata iz EULEX-a. Komisiji je generalno zaseda u Prištini i održava od prilike šest sednica ili zasedanja tokom godine. Većanje se održava na zatvorenim sednicama i odluke se usvajaju većinom glasova. Zvanični jezici uključuju albanski, srpski i engleski. Iako se KRLJP u potpunosti finansira od strane EULEX-a, zaista nije telo EULEX-a i smeštena je u odvojenoj zgradi u odnosu na predstavništvo EULEX-a u Prištini. Nejasno je iz Poslovnika o radu da li sudije KRLJP-a uživaju u prednostima imuniteta kao i zvaničnici EULEX-a, i da li su njihov prostor i dokumenti nepovredivi.

Skup mandata

KRLJP je u mogućnosti da razmatra žalbe od strane bilo kog lica koje tvrdi da je žrtva kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu (na osnovu nekog dela ili propusta) *tokom sprovođenja svog izvršnog mandata*. Bitno je napomenuti da KRLJP ne služi kao istražni organ (ili žalbeno telo) bilo kog od Sudova na Kosovu.

U suštini, KRLJP može da uzme u razmatranje kršenja nastala pod sledećim većim međunarodnim instrumentima za ljudska prava: Univerzalna deklaracija za ljudska prava (1948), Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovne slobode (ECHR,1950), Konvencija o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije (CERD, 1965), Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima (CCPR, 1966), Međunarodna povelja o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima (CESCR,1966), Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW, 1979), Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, nehumanih ili ponižavajućih tretiranja ili kažnjavanja (CAT, 1984), Konvencija o pravima deteta (CRC, 1989). Jedina dva veća međunarodna instrumenta koja KRLJP trenutno *nema* u mandatu da razmatra jesu Konvencija o pravima osoba sa posebnim potrebama (CRPD, 2006) i njihov opciono protokol (2006).

Zanimljivo je, da se gore pomenuta lista instrumenata ne nalazi u pravilniku o radu KRLJP-a, već se može videti samo na veb-stranici. Kao kontrast, savetodavna komisija za ljudska prava pri UNMIK-u navodi konvencije koje može da uzme u obzir u članu 1.2 njihovog pravilnika o radu. Širok mandat nadležnosti, koji obuhvata oba, sporazum UN-a i regionalnu konvenciju, će zahtevati opširan skup ekspertize od strane sudija koji zasedaju u njoj. KRLJP će biti u mogućnosti da razmatra ne samo građanska i politička prava, već takođe i društvena, ekonomska i kulturna prava. KRLJP može čak i *direktno* da primeni UDHR. U tom aspektu, ona je samo drugi organ takve prirode koji može to i da uradi, prva je savetodavna komisija za ljudska prava pri UNMIK-u. Širok spektar međunarodnih instrumenata sa kojima KRLJP može da se nadoveže je zaista izuzetna za mehanizme odgovornosti ovog tipa i odaje jednu ambicioznu agendu.

Procedure

Žalbu kod KRLJP može da podnese žrtva lično, ili njen predstavnik ovlašćen da zastupa žrtvu. Mora biti podneta u pisanoj formi, i navodna kršenja prava koja su se morala desiti na Kosovu nakon 09. decembra 2008. god.

Onda kada se žalba smatra prihvatljivom, Komisija traži podneske od strane šefa misije EULEX-a. Nakon toga ona formuliše svoja zapažanja o navodnom kršenju ljudskih prava i objavljuje ih u obrazloženju odluke, koja uključuje i ne-obavezujuće preporuke upućene šefu misije EULEX-a. Na šefu misije je da konačno odluči koje će korektivne mere da preduzme, i očekuje se od njega da će dati obrazloženje o svojoj odluci koju bude doneo. KRLJP ima naknadni mandat ili zadatak da uradi naknadna propratna zapažanja o sprovođenju svojih preporuka od strane šefa misije. Ona odmah objavljuje sve svoje odluke, uključujući i bilo koju odluku o praćenju.

Rad na slučajevima

Komisija je do sada razmotrila 46 slučajeva, od čega je našla 14 prihvatljivih. U dva slučaja, KRLJP je našla da je EULEX prekršio određene odredbe evropske konvencije o ljudskim pravima. U jednom od ta dva slučaja, KRLJP je već objavila svoja zapažanja o praćenju sprovodljivosti. Zapažanja u najskorijim slučajevima tiču se prava na pravično suđenje, pravo na efektivan pravni lek, pravo na život i pravo da ne budu podvrgnuti mučenju.

Kao opšti trend, KRLJP je do sada dobila pritužbe uglavnom o navodnim kršenjima prava pod ECHR-om (radije nego pod bilo kojim od drugih dostupnih instrumenata za ljudska prava). Jedno od mogućih objašnjenja za ovo bi bilo bolja upoznatost podnosioca žalbi sa odredbama ECHR-a. Ostaje otvoreno pitanje da li KRLJP može da uzme u obzir *po sopstvenom nahođenju* paralelna kršenja pod drugim relevantnim instrumentima za ljudska prava kada se tiču naročito zaštite prava ili osoba (npr. CRC ili CERD). Među najčešćim navodima o kršenjima prava izdvajamo sledeće: povreda prava na život, zabrana mučenja, pravo na slobodu i bezbednost, pravo na pravično suđenje, pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, sloboda izražavanja i pravo na efektivan pravni lek.

U svojim zapažanjima, KRLJP je intenzivno citirala praksu ECHR i pokušala je da interpretira svoj mandat u svetlu opšte svrhe EULEX-a kao što je i navedeno u zajedničkom postupku evropskog Saveta 2008/124/CFSP od 04. februara 2008. godine kojim se osniva EULEX.

Nekoliko važnih zapažanja se ističu u nastajanju prakse KRLJP-a. Prvo, u pogledu na pravo na pravično suđenje, KRLJP je otkrila da jedan od važnih elemenata prava na pristup sudu zagarantovano članom 6 (1) evropske konvencije za ljudska prava jeste u stvari *izvršenje* konačne, obavezujuće sudske odluke. Bez prikladnog izvršenja takvih odluka, KRLJP smatra da pravo na pravično suđenje ostaje prividno i neoperativno. Obrazloženje KRLJP-a je zasnovano na tvrdnji da, prema ličnoj praksi ECHR-a, izvršenje presude donete od strane bilo kog suda mora biti viđeno kao sastavni deo "suđenja" u svrhe člana 6 ECHR-a.

Drugo, KRLJP je pružila važne prikaze o tačnom skupu svog mandata i ovlašćenja. Utvrdila je, na primer, da iako može da razmatra postupke EULEX-a ili policije, i da ispita slučaj koji spada unutar "izvršnog mandata" EULEX-a, ipak *ne može da razmatra* administrativni ili sudski posao kosovskih sudova, iako u njima postoji komponenta EULEX-a (na primer, na osnovu učešća sudije). KRLJP takođe smatra da EULEX-ov "izvršni mandat" ne obuhvata pitanja administrativnog karaktera u pogledu na stambena pitanja, odredbe o zdravstvenoj nezi, zagađenje ili pitanja društvene politike. Mogli bi se zapitati kakva to socijalno-ekonomska i kulturna kršenja prava Komisija može da smatra sebe kompetentnom da razmatra u buduće pod tako uskom interpretacijom izvršnog mandata EULEX-a. Sa druge strane, KRLJP je prepoznala da navodna nemogućnost podnosioca žalbi da nađu prikladan pravni lek za takva kršenja iznosi ozbiljna pitanja "zakona i činjenice" kao što je pravo na pristup pravosuđu. Prema tome, komisija je prihvatila da bude nadležna da razmatra žalbe u tom pogledu.

Treće, KRLJP je pokazala da je spremna da interveniše i *identifikuje* prava za koja se ispostavi da su prekršena iako ona nisu eksplicitno pomenuta od strane podnosioca žalbe, gde u ukupnom prikazu dokaza, proizilazi jasan pokazatelj potencijalnog kršenja prava. Ovo je nedavno urađeno u slučaju *W protiv EULEX-a*, gde je Komisija utvrdila da se žalba podnosioca iste

u suštini odnosi na pravo na život, pravo da ne bude podvrgnut mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem tretiranju ili kažnjavanju, i pravo na privatan i porodičan život. Šta više, u pogledu na važna zaštićena prava, KRLJP je preporučila u istom slučaju da EULEX preduzme određene privremene mere u skladu sa pravilom 22 pravilnika o radu, kako bi osigurao bezbednost podnosioca žalbe dok komisija razmotri osnovanosti slučaja.

Gore prikazan pregled rada pokazuje da KRLJP brzo razvija svoje lične prakse, zasnivajući se uveliko na cilju i svrsi mandata EULEX-a, dok je u isto vreme obazriva da ne uključi previše sudske kreativnosti.

Sprovođenje preporuka

Korektivne mere koje je KRLJP do sada preporučila su konkretne i kažnjive. Između ostalog, KRLJP je predložila da šef misije radi na taj način kako bi ubrao postupak koji utiče na pravo jednog podnosioca žalbe, tako da više ne uzrokuje dalja kršenja prava na pravično saslušanje zagarantovana članom 6(1) ECHR-a, i da šef misije potraži načine kako bi osigurao efektivno izvršenje sudskih odluka.

Mere koje je šef misije prijavio da su preduzete u odgovoru na preporuke KRLJP-a su bile jednako konkretne, mada u nekim slučajevima nezadovoljavajuće. Stoga je, na primer, šef misije je naveo da "on razume i saoseća situaciju podnosioca žalbe i da je on veoma dobro upoznat sa veoma velikim obimom rada unutar pravosudnog sistema na Kosovu." Nažalost, u ovom slučaju je Komisija smatrala da je ovo razuman odgovor, i navela da je šef misije EULEX-a izvršio svoju funkciju prikladno. KRLJP je na osnovu nalaza zaključila da je on "preduzeo određene mere kako bi rešio situaciju podnosioca žalbe". Da li će tako nizak nivo ispitivanja nastaviti da zadovoljava sudije u buduću je otvoreno za tumačenja, ali je takođe moguće da se iznesu pitanja o efikasnosti mehanizma da obezbedi pravni lek. Uspeh KRLJP-a kao jednog savetodavnog organa će biti meren ne samo pomoću valjanosti svojih odluka, već i stepenom do kog su njihove preporuke sprovedene i čine materijalnu razliku u situaciji podnosioca žalbe.

Strategija informativne kampanje

Članovi KRLJP-a na sastanku sa studentima sa prištinskog Univerziteta

KRLJP je napravila jednu veoma ambicioznu strategiju informativne kampanje od 2010. godine. Ona uključuje sastanke sa organizacijama civilnog društva, relevantnim javnim vlastima, i članovima opšte javnosti. Za 2011. godinu, cilj strategije informativne

kampanje je bio usredsređen na opštinske uprave. Komisija je takođe prikazana putem TV/radio i drugih medijskih kuća. Od 2011. godine, KRLJP je proširila svoju kampanju u Srbiji. Ovo je izgledalo kao jedan obećavajući korak u ono što je očekivano bila veoma delikatna vežba odnosa sa javnošću u napetom multi-etničkom okruženju. Biće interesantno videti da

li će KRLJP u buduće razmeniti iskustvo i lekcije naučene sa savetodavnom komisijom za ljudska prava pri UNMIK-u ili sa institucijom zaštitnika građana, i da li će biti komunikacija sa sporazumnim organima UN-a kojima je naročito mandat da interpretiraju konvencije pome-nute u svom mandatu.

Moguće prednosti KRLJP-a

Kao što je opšte poznato, EULEX uživa pravosudni imunitet od lokalnih pravnih i administra-tivnih postupaka. Prema tome, odluka da se oformi KRLJP je jedan izraz realizacije da EULEX ne sme da dozvoli da bude viđen kako izbegava odgovornosti zbog svog imuniteta. U tom smislu, njihovo stvaranje je već bilo korak ka utvrđivanju odgovornosti međunarodnih orga-nizacija prema poštovanju ljudskih prava. Pored toga, mehanizam, koji je trenutno operati-van, stremi ka tome da ojača krajnje ciljeve misije EULEX-a kako bi promovisali vladavinu prava. U tom pogledu, nekoliko aspekata u trenutnom radu KRLJP-a zaista veoma obećavaju.

Kao prvo, gotovo po osnovu svog postojanja, KRLJP donosi izvestan stepen transparentnosti u radu EULEX-a, što je bez presedana u odnosu na ostale misije EU-a ili UN-a širom sveta. Stoga predstavlja ne samo jedan važan forum za ispravku kršenja prava, već i mehanizam za samo-regulisanje i poboljšanje unutar prisustva same EU.

Kao drugo, Komisija je već ispunila svoje obećanje da obezbedi konkretna obrazložena zapa-žanja, i da radi brzo i nepristrasno. KRLJP je donela svoju prvu odluku u aprilu 2010. godine, i iako se sastav njihovih sudija znatno promenio između 2010. i 2012. god. to ih nije usporilo u njihovom radu na razmatranju žalbi 2011. godine, iako su se povećale i brojčano i po slo-ženosti.

Kao treće, kroz svoju informativnu kampanju, KRLJP ne pruža jednostavno samo informacije civilnom društvu i javnim zvaničnicima o svom radu i procedurama. Već takođe obrađuje opštu svest o osnovnim ljudskim pravima i mehanizmima za ispravljanje istih, što obezbeđu-je jedan veoma važan edukativni cilj potvrđivanja vrednosti i poverenja u vladavinu prava. Ovo može samo još više da produbi EULEX-ov primarni cilj na Kosovu.

Neki predstojeći izazovi za KRLJP

U ovoj ranoj fazi postojanja KRLJP-a možda je prerano donositi bilo kakve zaključke o efekti-vnosti njihovog rada. Kao što je navedeno u prethodnom odeljku, KRLJP-a je do sada radila na dosta slučajeva, pri tom pokazavši značajnu nepristrasnost i efikasnost. Pored toga, pred-stoji im i nekoliko izazova sa kojima će se suočiti kasnije. Prvo se tiče finansiranja, kadrovskih pitanja i izvora. Trenutno ovaj mehanizam dobija sredstva u potpunosti iz budžeta EULEX-a. Ipak, obe sudska i radna praksa Evropske konvencije za ljudska prava pokazuju da prava (i doživljena) nezavisnost i nepristrasnost mogu se postići jedino nezavisnim izvorom finansi-ranja. Ostaje otvoreno pitanje da li će EULEX ispitati načine postizanja takve nezavisnosti, ali je jednako važno kao i inicijativa da se na prvom mestu stvore takvi mehanizmi.

Kao drugo, kako se razvija praksa KRLJP-a, biće verovatno jasnije tačno značenje i skup poj-ma "izvršni mandat" EULEX-a, koji je u suštini odredbe prihvatljivosti kod KRLJP-a. Trenutne beleške otkrivaju veoma oprezan pristup, ali će biti veoma važno za KRLJP da ne bude viđena

kao mehanizam koji jednostavno štiti ili oslobađa EULEX od obaveza korišćenjem formalističkog tumačenja pojma "izvršni mandat".

Slično, ostaje da se vidi kako će KRLJP pokušati da objasni oštećenim stranama da nema moć da obezbedi finansijske nadoknade za pretrpljene štete *ili* obavezujuće odluke. Do sada su veoma eksplicitno to radili u svojoj informativnoj kampanji ali će morati da urade zajednički napor sa sudijama u komisiji kako bi pokazali da zapažanja i preporuke koje oni daju služe samo kao jedna važna popravna ili korektivna funkcija u poređenju sa bilo kojom materijalnom nagradom. Jedna veoma važna karakteristika KRLJP-a koja ne sme da prođe neprimećeno jeste na primer da se ne plaćaju usluge za podnošenje žalbe kod KRLJP-a, što nije slučaj sa domaćim sudskim postupcima. Još jedna mogućnost, u suštini, ostaje traženje nadoknade preko šeme osiguranja trećih lica EULEX-a za pretrpljene štete, na osnovu zapažanja KRLJP-a.

U pogledu same strategije informativne kampanje, budući izazovi će nastaviti da se odnose na informisanje javnih vlasti i civilnog društva o tačnim funkcijama i ovlašćenjima komisije i izbegavanje rasta neprihvatljivih žalbi usled nedostatka znanja o njihovom mandatu.

Zaključak

U zavisnosti od bilo koje buduće odluke, o regrutovanju kadra KRLJP-a, izvora i finansiranja, kao i stepena do kog je EULEX viđen da osigura da odluke donete od strane KRLJP-a budu sprovedene i da efektivne korektivne mere budu stavljene na snagu, komisija se može pretvoriti u jedan jedinstveni mehanizam koji obezbeđuje bolji rad EULEX-a i pruža doprinos u naučenim lekcijama za buduće misije EU-a.

Iako je prerano da se izmeri uticaj, njegovi pokazatelji će uključiti usklađenost i transparentnost nalaza, nivo uključenosti civilnog društva, saradnju sa šefom misije EULEX-a i sprovođenje preporuka. Ali pokazujući da je spreman da sebe izloži određenom nivou odgovornosti prema ljudskim pravima, EULEX već pravi korak u pravom smeru.

Na kraju, ne sme se zaboraviti da postoje mnogi drugi paralelni načini da se postigne odgovornost. Naravno, pravna odgovornost bi trebala da bude pre svega osigurana sudskim mehanizmima država evropske unije koje su učesnice. Prema tome, iako će KRLJP ostati jedinstveni forum za žrtve, ona ipak neće imati "magični štap" kako bi jednim zamahom rešila sve probleme nastale usled kršenja ljudskih prava praćena prisustvom EULEX-a na Kosovu.

Mariya Nikolova poseduje LLM međunarodnog humanitarnog prava iz ADH Ženeva akademiji međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava. Ona je ranije bila advokatski pripravnik u Specijalnom sudu za Liban i uređivački pomoćnik Međunarodne smotre Crvenog krsta, MKCK.

ANEKS 6. Tabela sa slučajevima

Ažurirana: 23. januara 2013. god.

1. PRAVNA NADLEŽNOST I PRIHVATLJIVOST

1.1. Opšta pitanja

1.1.1. Skup autoriteta razmatranja Komisije

X. i 115 drugih podnosilaca žalbe, 2011-20, 5. oktobar 2012. u par.. 55.
Hamiti protiv EULEX-a, 2012-01, 5. jun 2012. u par. 16-17
Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012. u par. 36-37
Sharku protiv EULEX-a, 2011-19, 20. mart 2012. u par. 20-21
Trajkovic protiv EULEX-a, 2011-12, 23. novembar 2011. u par. 12
Blakqori protiv EULEX-a, 2011-06, 23. novembar 2011. u par. 18
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011. u par. 52-64

1.1.2. Koncept odgovornosti

Pajaziti protiv EULEX-a, 2012-05, 4. oktobar 2012. u par. 9
Zeka protiv EULEX-a, 2012-02, 4. oktobar 2012. u par. 21
Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012. u par. 36
Sharku protiv EULEX-a, 2011-19, 20. mart 2012. u par.18
Lazic protiv EULEX-a, 2011-24, 23. novembar 2011. u par. 18
Gashi protiv EULEX-a, 2011-22, 23. novembar 2011. u par. 12
Hoxha protiv EULEX-a, 2011-18, 23. novembar 2011. u par. 19
Smajli protiv EULEX-a, 2011-15, 23. novembar 2011. u par. 14
Martinovic protiv EULEX-a, 2011-13, 23. novembar 2011. u par. 14
S.M. protiv EULEX-a, 2011-11, 23. novembar 2011. u par. 13
Blakqori protiv EULEX-a, 2011-06, 23. novembar 2011. u par. 18
Gecaj protiv EULEX-a, 2011-01, 23. novembar 2011. u par. 48
Jovanovic protiv EULEX-a, 2011-10, 14. septembar 2011. i par. 31
Rruka protiv EULEX-a, 2011-08, 14. septembar 2011. u par. 10
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011. u par. 53

1.1.3. Odluka o prihvatljivosti bez prejudiciranja osnovanosti

X. i 115 ostalih podnosilaca žalbe, 2011-20, 5. oktobar 2012. u par. 56-57
W protiv EULEX-a, 2011-07, 5. oktobar 2012. nakon par. 30

1.2. Ograničenja pravne nadležnosti

1.2.1. Nadležnost *ratione temporis* (9. decembar 2008. – datum kada je EULEX počeo sa radom)

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011. u par. 71-77

1.2.2. nadležnost *ratione personae* – nema ovlašćenja za razmatranja nad UNMIK-om

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011. par. 78-82

1.2.3. Nema nadležnosti nad postupcima koji se dešavaju van Kosova

Gecaj protiv EULEX-a, 2011-01, 23. novembar 2011. u par. 53

1.2.4. Pravosudna kontrola nad spornim ponašanjem nije neophodno prepreka komisijinoj nadležnosti

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011. u par. 61 (implicitno)

1.2.5. Nadležnost nad "diskrecionim" pitanjima (Tužioca)

Hoxha protiv EULEX-a, 2011-18, 23. novembar 2011. u par. 24

1.3. Kadar i zapošljavanje u EULEX-u

1.3.1. Nema nadležnosti nad žalbama upućenih od kadra EULEX-a

Jedan EULEX-ov radnik protiv EULEX-a, 2010-13, 14. septembar 2010. u par. 5

1.3.2. Žalbe o procedurama zapošljavanja u EULEX-u

Luizim Gashi protiv EULEX-a, 2010-14, 7. decembar 2010. u par. 7

Pasuli protiv EULEX-a, 2010-12, 14. septembar 2010. u par. 7

Proetel protiv EULEX-a, 2010-10, 14. septembar 2010. u par. 6

1.4. Postupci pred kosovskim sudovima

1.4.1. Sudski postupci pred kosovskim sudovima – bez umešanosti EULEX-a

Hamiti protiv EULEX-a, 2012-01, 5. jun 2012. u par. 17

Mustafa protiv EULEX-a, 2011-03, 8. april 2011. u par. 22

Sefa protiv EULEX-a, 2010-15, 23. februar 2011. u par. 12

Krstic protiv EULEX-a, 2010-08, 23. februar 2011, par. 16-17

1.4.2. sudski postupci kosovskih sudova – umešanost EULEX-a/kontakt sa EULEX-om

Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013. u par. 21

Pajaziti protiv EULEX-a, 2012-05, 4. oktobar 2012. u par. 9-10

Dobruna protiv EULEX-a, 2012-03, 4. oktobar 2012. u par. 12

Zeka protiv EULEX-a, 2012-02, 4. oktobar 2012. u par. 21

Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012 u par. 36

Maznikolli protiv EULEX-a, 2011-21, 20. mart 2012. u par. 15

Lazic protiv EULEX-a, 2011-24, 23. novembar 2011 u par. 20

Gashi protiv EULEX-a, 2011-22, 23. novembar 2011 u par. 13-15

Hoxha protiv EULEX-a, 2011-18, 23. novembar 2011 u par. 19

Smajli protiv EULEX-a, 2011-15, 23. novembar 2011 u par. 14

Martinovic protiv EULEX-a, 2011-13, 23. novembar 2011 u par. 15

S.M. protiv EULEX-a, 2011-11, 23. novembar 2011 u par. 14

Blakqori protiv EULEX-a, 2011-06, 23. novembar 2011 u par. 18

Gecaj protiv EULEX-a, 2011-01, 23. novembar 2011, u par. 50

Shabani protiv EULEX-a, 2011-14, 14. septembar 2011 u par. 18

Jovanovic protiv EULEX-a, 2011-10, 14. septembar 2011 u par. 32-34

Rruka protiv EULEX-a, 2011-08, 14. septembar 2011 u par. 11-13

SYRI" protiv EULEX-a, 2011-05, 14. septembar 2011 u par. 11

Bahadur i ostali protiv EULEX-a, 2011-02, 14. septembar 2011 u par. 46-47

Agovic protiv EULEX-a, 2010-16, 8. decembar 2010 u par.21

Ramadani protiv EULEX-a, 2010-09, 8. jun 2011, par. 28

1.4.3. EULEX-ovo članstvo/svojstvo kadra jednog organa ne menja karakter kosovskog pravosuđa

Pajaziti protiv EULEX-a, 2012-05, 4. oktobar 2012 u par. 9-10
Dobruna protiv EULEX-a, 2012-03, 4. oktobar 2012 u par. 12
Zeka protiv EULEX-a, 2012-02, 4. oktobar 2012 u par. 21
Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012 u par. 36
Maznikolli protiv EULEX-a, 2011-21, 20. mart 2012 u par. 15
Lazic protiv EULEX-a, 2011-24, 23. novembar 2011 u par. 20
Gashi protiv EULEX-a, 2011-22, 23. novembar 2011 u par. 13
Gecaj protiv EULEX-a, 2011-01, 23. novembar 2011 u par. 50
Jovanovic protiv EULEX-a, 2011-10, 14. septembar 2011 u par. 33
Rruka protiv EULEX-a, 2011-08, 14. septembar 2011 u par. 12
“SYRI” protiv EULEX-a, 2011-05, 14. septembar 2011 u par. 11

1.5. Postupci EULEX-a

1.5.1. Ovlašćenje za razmatranje i dovoljno materijalne povezanosti između dela i delovanja EULEX-a

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 84-85

1.5.2. Nadležnost Komisije da razmatra postupke/propuste tužilaca EULEX-a

Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. novembar 2012 u par. 34-35
W protiv EULEX-a, 2011-07, 5. oktobar 2012 u par. 21
Hoxha protiv EULEX-a, 2011-18, 23. novembar 2011 u par. 22
Martinovic protiv EULEX-a, 2011-13, 23. novembar 2011 u par. 16
S.M. protiv EULEX-a, 2011-11, 23. novembar 2011 u par. 15
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 52-64

1.5.3. Odgovornost – obaveza za propuste ili neuspeh da deluje

Sharku protiv EULEX-a, 2011-19, 20. mart 2012 u par. 19-20
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 par. 91-94
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011, par. 74-75

1.6. Mandat EULEX-a

1.6.1. Ograničenja mandata EULEX-a i ovlašćenja da razmatra

Sharku protiv EULEX-a, 2011-19, 20. mart 2012 u par. 21

1.6.2. “Izvršni” aspekti mandata EULEX-a kao granica pravne nadležnosti

Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013, u par. 23 (starateljstvo nad decom)
X. i 115 ostalih podnosilaca žalbe, 2011-20, 5. oktobar 2012 u par. 43-53 (zdravstvena nega, zagađenje, pitanja udomljavanja, zaštita okoline)
Maznikolli protiv EULEX-a, 2011-21, 20. mart 2012 u par. 15
Asllani protiv EULEX-a, 2011-26, 23. novembar 2011 (nije uključeno stavljanje na snagu presuda kosovskih sudova) u par. 33
Trajkovic protiv EULEX-a, 2011-12, 23. novembar 2011 u par. 12 (pretres kuće kao izvršni mandat)
Shabani protiv EULEX-a, 2011-14, 14. septembar 2011 u par. 16-18 (zakon o porodici)

Azemi protiv EULEX-a, 2011-17, 8. jun 2011 u par. 3 (nije uključeno zaposlenje)
Mirkovic protiv EULEX-a, 2011-09, 8. jun 2011 u par. 14-15 (zaposlenje i unutrašnja disciplina nisu uključeni)
Gecaj protiv EULEX-a, 2011-01, 23. novembar 2011 u par. 48

1.6.3. **“Izvršni” mandat i sudije EULEX-a**

Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011 u par. 34

1.7. **Druga pitanja**

1.7.1. **Priznavanje prava podnosiocu žalbe od strane EULEX-a**

Maxhera protiv EULEX-a, 2012-04, 4. oktobar 2012 u par. 12-13

1.7.2. **Nema nadležnosti nad poreskim pitanjima**

Hoxha protiv EULEX-a, 2011-18, 23. novembar 2011 u par. 20

1.7.3. **Nema ovlašćenje da razmatra privatne sporove**

Gashi protiv EULEX-a, 2011-25, 20. mart 2012 u par. 8-9

Rudi protiv EULEX-a, 2010-11, 14. septembar 2010 u par. 6

1.7.4. **KRLJP nije apelacioni sud**

Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013, u par. 21

Sharku protiv EULEX-a, 2011-19, 20. mart 2012 u par. 21

1.7.5. **Indirektno razmatranje autoritet Komisije**

Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012 u par. 37-38

1.7.6. **6-meseći rok za podnošenje žalbe**

Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013, u par. 25

Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. novembar 2012 u par. 25-33

Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012 u par. 39-42

Gashi protiv EULEX-a, 2011-22, 23. novembar 2011 par. 16-17

Martinovic protiv EULEX-a, 2011-13, 23. novembar 2011 u par. 17-18

Trajkovic protiv EULEX-a, 2011-12, 23. novembar 2011 u par. 13-14

S.M. protiv EULEX-a, 2011-11, 23. novembar 2011 u par. 16-18

Blakqori protiv EULEX-a, 2011-06, 23. novembar 2011 u par. 19-20

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 51

1.7.7. **Status ‘žrtve’**

Ibishi protiv EULEX-a, 2012-07, 15. januar 2013 u par. 6-8

Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012 u par. 43-47

Smajli protiv EULEX-a, 2011-15, 23. novembar 2011 u par. 15

1.7.8. **Actio popularis**

Ibishi protiv EULEX-a, 2012-07, 15. januar 2013 u par. 7

1.7.9. **Tekuća/neprekidna obaveza EULEX-a (prema postupcima UNMIK-a)**

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 83-97, naročito par. 88

- 1.7.10. **Izvršna ovlašćenja – policija – korektivna ovlašćenja EULEX-a**
Bahadur i ostali protiv EULEX-a, 2011-02, 14. septembar 2011 par. 39

2. PROCEDURALNA PITANJA

2.1. Sastav Komisije

- 2.1.1. **Mogućnost zasedanja u odsustvu člana**
Hamiti protiv EULEX-a, 2012-01, 5. jun 2012 u par. 2
- 2.1.2. **Izuzeće ili diskvalifikacija člana Komisije / Sekretarijat**
X. i 115 ostalih žalilaca, 2011-20, 5. oktobar 2012 u par. 3
Zeka protiv EULEX-a, 2012-02, 4. oktobar 2012 u par. 1
Lazic protiv EULEX-a, 2011-24, 23. novembar 2011 u par. 2
Jovanovic protiv EULEX-a, 2011-10, 14. septembar 2011 u par. 2
Rruka protiv EULEX-a, 2011-08, 14. septembar 2011 u par. 2
“SYRI” protiv EULEX-a, 2011-05, 14. septembar 2011 u par. 2
- 2.1.3. **Mogućnost da odluku donese ‘većina**
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 23. novembar 2011 nakon par. 77
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 nakon par. 88

2.2. Informacija, pitanja, podnesci

- 2.2.1. **Proceduralna sredstva za potraživanje informacija**
Smajli protiv EULEX-a, 2011-15, 23. novembar 2011 u par. 9
- 2.2.2. **Ovlašćenje Komisije da obavesti žalioca o mogućnosti da se ponovo podnese žalba**
Smajli protiv EULEX-a, 2011-15, 23. novembar 2011 u par. 17
- 2.2.3. **Zahtev za podneske od strane stranaka**
Berisha protiv EULEX-a, 2011-04, 14. septembar 2011 u par. 2 and 3
Bahadur i ostali protiv EULEX-a, 2011-02, 14. septembar 2011 u par. 2 and 4
- 2.2.4. **Mogućnost raspitivanja oko proceduralnih koraka koje su preduzeli nadležni organi**
Bahadur i ostali protiv EULEX-a, 2011-02, 14. septembar 2011 u par. 3
- 2.2.5. **Zahtev za informacije i situacija delimičnog sklada sa zahtevom**
Mehmetaj protiv EULEX-a, 2010-03, 14. septembar 2011 u par. 2
- 2.2.6. **Zahtev od strane Komisije da razmotri slučaj**
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 4
- 2.2.7. **Mogućnost direktnog (email) kontakta sa podnosiocem žalbe**
Luizim Gashi protiv EULEX-a, 2010-14, 7. december 2010 u par. 1
- 2.2.8. **Obaveštavanje šefa misije i zahtev za mišljenje**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par. 1

2.3. Pitanja podnosioca žalbe

2.3.1. Pitanja predstavljanja podnosioca žalbe

Smajli protiv EULEX-a, 2011-15, 23. novembar 2011 u par. 17

2.3.2. Pravo podnosioca žalbe da bude saslušan

Berisha protiv EULEX-a, 2011-04, 14. septembar 2011 u par. 2-3 and 18

Bahadur i ostali protiv EULEX-a, 2011-02, 14. septembar 2011 u par. 2-4

Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par. 4-5

Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011 u par. 1, 3-4,

2.3.3. Neuspeh žalioca da komunicira sa Komisijom i efekat istog – uklanjanje sa liste

Berisha protiv EULEX-a, 2011-04, 14. septembar 2011 u par. 19

2.3.4. Mogućnost ponovnog predstavljanja žalbe

Berisha protiv EULEX-a, 2011-04, 14. septembar 2011 u par. 20

2.4. Istražna pitanja

2.4.1. Predlog ŠM-u za nametanje privremenih mera (vezano za istragu)

W protiv EULEX-a, 2011-07, 5. oktobar 2012 nakon par. 30

2.4.2. Dužnost da se iztraži

Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013, u par. 28

Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 74-77

2.5. Praćenje sprovođenja preporuka

2.5.1. Nadležnost da se proprati sprovođenje preporuka

Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, odluka o sprovođenju preporuka komisije, 23. novembar 2011 par. 1 i par. 10-13

Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, odluka o sprovođenju preporuka komisije, 23. novembar 2011 par. 1 i par. 9-10

2.5.2. Procena od strane Komisije o naporima učinjenim da se njihova odluka sprovede

Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 23. novembar 2011 u par. 7-10

Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 23. novembar 2011 u par. 10-13

2.6. Ponovno ispitivanje žalbe

2.6.1. Pravilo 42. I nove činjenice

Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. januar 2013 u par. 7-10

2.6.2. Pravilo 42. I novi dokazi

Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. januar 2013 u par. 11-15

2.7. Ostala proceduralna pitanja

- 2.7.1. **Odluka Komisije *proprio motu* kako bi zaštitio identitet podnosioca žalbe**
W protiv EULEX-a, 2011-07, 5. oktobar 2012 u par. 5

3. PITANJA DOKAZA

- 3.1. **Dokazna vrednost od pre-9. decembra 2008. god. činjenice**
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 96-97

4. OSNOVANOST

4.1. Član 2. EKLJP

- 4.1.1. **Nema povrede člana 2.**
Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. novembar 2012 u par. 36-42
- 4.1.2. **Važnost člana 2. EKLJP-a**
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 65-70
- 4.1.3. **Pozitivne obaveze pod članom 2. EKLJP-a, uključujući i obavezu da se sprovede istraga**
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 68-70
- 4.1.4. **Član 2. I potreba za jednim efektivnim sudskim sistemom**
Thaqi protiv EULEX-a, 2010-02, 14. septembar 2011 u par. 69

4.2. Član 3. EKLJP-a

- 4.2.1. **Minimalni nivo strogosti**
Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013, u par. 27

4.3. Član 5. EKLJP-a

- 4.3.1. **Nema povrede člana 5.**
Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. novembar 2012 u par. 43-44
- 4.3.2. **Pitanje dužine pritvora**
Martinovic protiv EULEX-a, 2011-13, 23. novembar 2011 u par. 15-16

4.4. Član 6. EKLJP-a

- 4.4.1. **Prava pravičnog suđenja**
Halili protiv EULEX-a, 2012-08, 15. januar 2013, u par. 20-22
Dobruna protiv EULEX-a, 2012-03, 4. oktobar 2012 u par. 11-12
Rexhepi protiv EULEX-a, 2011-23, 20. mart 2012 u par. 37-38

- 4.4.2. **Trajanje postupka i neopravdano odlaganje** (kao pitanje ljudskih prava)
S.M. protiv EULEX-a, 2011-11, 23. novembar 2011 u par. 14
Kazagic against EULEX, 2010-01, 8. april 2011 u par. 77
Krstic protiv EULEX-a, 2010-08, 23. february 2011 u par. 15
- 4.4.3. **Izvršenje presude kao osnovnog dela prava na pravično suđenje**
Asllani protiv EULEX-a, 2011-26, 23. novembar 2011 u par. 35
- 4.4.4. **Praktična i delotvorna prava i dužnost vlasti da deluju na vreme**
Kazagić protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011, par. 68
- 4.4.5. **Neizvesnost i efikasno uživanje u pravu**
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011, par. 69 i par. 71-72
- 4.4.6. **Nadležnost i zakonitost upravnih organa da odlučuju o pitanjima prava (ukoliko je sudsko razmatranje u potpunosti)**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011, par. 87-88
- 4.4.7. **Sudsko razmatranje administrativnih odluka i zahteva za pravičnost**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011, par. 88
- 4.4.8. **Ne postoji pravo na gonjenje**
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011, par. 42-43
- 4.4.9. **Izvršenje presude i pristup pravosuđu**
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011;
- 4.4.10. **Pristup pravosuđu**
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011, par.61-62 and par. 76
- 4.5. Član 8.**
- 4.5.1. **Nema povrede člana 8.**
Y. protiv EULEX-a, 2011-28, 15. novembar 2012 u par. 36-42
- 4.6. Član 1. protokol 1. EKLJP**
- 4.6.1. **Pravo na imovinu i posedovanje, samim tim uključujući zakonitosti ograničenja**
Dobruna protiv EULEX-a, 2012-03, 4. oktobar 2012 u par. 11-12
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par. 70-84
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011 u par.63-72
- 4.6.2. **Parnice na čekanju i legitimno očekivanje prava na posedovanje**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par. 61-82
- 4.6.3. **Odbijanje da se pridržava sudskom nalogu i mešanje u pogledu na pravo na imovinu**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par. 76 and 80
- 4.7. Generalna pitanja**

4.7.1. **Uslov dobrog upravljanja od strane vlasti**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par. 74

4.7.2. **Ograničenje prava i pravo na obrazložene odluke**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 u par 78

5. **PRAVNI LEK**

5.1. **Mogućnost za Komisiju da prepozna “poželjniji” tok postupaka**
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011, par. 86

5.2. **Preporuke za poptavne mere**
Kazagic protiv EULEX-a, 2010-01, 8. april 2011 nakon par. 77
Rudi protiv EULEX-a, 2010-07, 8. jun 2011 nakon par. 89